

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Ivstitia Et, Ivs. Sex Libris totidem Tractatus appono, nempe de rerum
Dominio, de Restitutione, de Contractibus Gratuitis, de Contractibus
Onerosis, de Contractibus Fortunæ, de Contractibus Adminicularis, de
Quasi-Contractibus, & nonnullis Innominatis

Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663

Cap. 17. Circa eos qui tenentur ad Ieiunij Præceptum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80681](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80681)

³⁴⁰ Existimo, primam sententiam falsam, & improbam probabilem omnino esse, ne dicam suspectam, sententiam cum expresse sit contra communem fidelium reiciendam. Quod quidem non solum in ieiuniis S. duxerim.

Crucis, D. Lucie, ac Cinerum certum esse affirmo, sed & in tribus Pentecostes ieiunio triplici: cum in cap. Statuimus, dist. 76. precipitur, ut ieiunium hoc obseruetur: & quemadmodum tria alia temporum ieiunia obligant ad mortale ita, & hoc. Scio, D. Thomam 2. 2. qu. 147. art. 5. ad 3. contrarium prima specie innuisse, dum docet, toto Paschali tempore nullum esse ieiunium ab Ecclesia præscriptum; quod Sacri Canones indicant, eo quod sit tempus lætitiæ. At Paschale tempus quod attinet ad ieiuniorum vacationem computandum est à Paschate usque ad Pentecostem, in quod tempus ieiunia iure communi non cadunt. Addo, D. Thomam solum locutum fuisse de iure, non de consuetudine, propter quam hoc ieiunium iam ad mortale obligat. Imò licet hoc tempus etiam quoad ieiunium tempus esset Paschale, & Canones id eo tempore prohibeant: potest tamen ieiunium legitima consuetudine induci, uti notat Azor. libr. 7. cap. 15. quæstion. 4.

DVBIVM LXVIII.

An Pentecostes Vigilia ieiunium obliget, sub lethali ex consuetudine?

³⁴¹ *Quæstionis status.* S^uppono, ex iure non obligare. Quia verius est, nullum de ieiunio hoc in iure præceptum reperiri, cum potius hoc in iure constet, nullum à Pascha ad Pentecostem ab Ecclesia induci, ut habetur cap. Consilium. Quæstio autem, num ex consuetudine ad mortale obliget?

³⁴² *Nō obligat.* Non obligat. Quia ieiunium exultationis est, quod quidem non debet sub præcepto cadere, sed ex instinctu Spiritus Sancti, devotione instante obseruari: propterea Ecclesia toto tempore Paschali ieiunium non instituit: ergo ex necessitate fieri non debet, iuxta ca. Ieiunium. §. Non autem 76. Sic Gratian. ad cap. Scire, §. Necessario dist. 76. & cap. Nosse, §. observantia. D. Thom. 2. 2. qu. 147. art. 5. ad 3. Palud. in 4. dist. 15 qu. 4. Et esse probabile indicant aperte Angel. v. Ieiunium, n. 7. Syluest. nu. 5. Pasqual. decis. 171. n. 3. licet in fine asserat, se definire nolle, num in praxi hæc sit amplectenda sententia. Amicus meus perdoctus Graña l. 2. Decret. de feriis tit. 9. n. 13.

³⁴³ *Obligat quidem.* Obligat quidem. Quia Ecclesiæ generalis consuetudo id habet in cunctis Regnis Galliæ, Castellæ, Navarræ, Lusitanie, Romæ, & c. ut fert communis Doctorum sententia. Ita Syluest. citat. Gabriel. in 4. dist. 16. q. 3. d. 1. morab. 2. Armil. v. Ieiunium, n. 2. Caiet. 2. 2. qu. 147. artic. 5. Laym. l. 4. tr. 8. c. 2. n. 6. Barbof. ad cap. Scire, dist. 76. Trull. l. 3. Decal. c. 2. d. 5. nu. 16. & 17. Valent. tom. 3. d. 9. punct. 4. Tolet. l. 6. c. 3. n. 1. Sà v. Ieiunium, nu. 2. Tambur. de iure Abbat. tom. 2. d. 12. quæst. 1. num. 1. Sanchez lib. 5. consil. cap. 1. dub. 18. num. 1. Lessius libr. 4. cap. 2. dub. 9. numer. 66. & alij.

³⁴⁴ *Idem affirmo.* Idem affirmo, existimans D. Thomam de

communi iure fuisse locutum, non verò de consuetudine, quæ in præceptum transiit. Et quidem non bene circa id sentit Gratianus, cum consuetudo Ecclesiæ eius menti præiudicare videamus.

DVBIVM LXIX.

An obliget sub lethali ieiunia in D. Ioannis Baptista, Omnium Sanctorum, & D. Laurentij Vigiliis?

³⁴⁵ *Non obligat.* Quia non ex iure, ut omnes fatentur: neque ex consuetudine, licet enim inducta sint, non constat, an fuerint tantum sub cum animo se obligandi, an vero tantum ex lethali devotione: ergo incerta consuetudinis obligatio non potest contra certam possessionem libertatis prævalere. Addo, huiusmodi ieiunia valde esse antiqua, unde si ex consuetudine obligassent in corpus iuris Canonici reducta iam fuissent, cum consuetudo vim obtinuerit leg. s. Sic Pasqual. decis. 172. num. 2.

³⁴⁶ *Obligat sub lethali.* Quia certum moraliter est, hanc consuetudinem fuisse cum animo se obligandi inductam, cum ex immemoriali traditione habeatur. Ita Fagund. præc. 4. l. 1. c. 5. n. 10. Angel. v. Ieiunium, n. 7. Villalob. tr. 2. dist. 2. n. 4. Azor. l. 7. c. 13. q. 1. asserens ita esse decretum in Concilio Oxoniensi in Anglia ab Stephano Archiepiscopo coacto. Bonac. d. ultim. de præc. Eccl. q. 1. pun. 5. num. 1. Machad. Syluest. Armil. Innocent. Hostiens. Gabriel. Sanchez, Llamas, Sylui. & alij, quos citat, ac sequitur Leand. tract. 5. d. 7. q. 12. Diana part. 10. tract. 16. resol. 17.

³⁴⁷ Profectò de tribus hisce ieiuniis nihil est in iure communi expresse institutum, generali tamen consuetudine Ecclesiæ Latinæ, quæ vim legis habet, sub culpa est lethali ieiunium seruandum. Certe in Rubrica de ieiuniorum obseruatione, hi etiam dies inter alios ieiuniorum annumerantur. Vnde Pasqualis nequaquam exaudiendus.

CAPVT XVII.

Circa eos qui tenentur, vel non tenentur ad Ieiunij Præceptum.

QVÆSTIO INCIDENS.

Nūm qui ante annum vigesimum primum sunt valde robusti, ieiunium seruare teneantur?

³⁴⁸ *Idimus session. 1.* nullum teneri ad ieiunij præceptum ante vigesimum primum annum. Quia usque ad huius anni finem ex statu sen

Sectio II. Dubia, De Precepto IV. 107

rentia Philosophi est tempus augmenti, unde corpus continuò nutrimento indiget, æquumque est. Matrem Ecclesiam pie cum his agere haud eos ad ieiunij legem obligantem. Quæstionem verò, an qui valde robusti sunt ante annum vigesimum primum ad ieiunij præceptum teneantur?

³⁴⁹ Teneri videntur. Quia cum res naturales non eodem modo sese in omnibus habeant, & idè liberentur à lege ieiunij adolescentes ut tempus augmenti, ac robori impleant, qui ante vigesimum primum annum tempus augmenti præuenire, præceptum implere tenebuntur. Sic Durand. in 4. dist. 15. qu. 10. num. 4. Joann. Pineda part. 2. agricul. Christi. dialog. 29. §. 20.

³⁵⁰ Minimè tenentur. Quia Ecclesia suis legibus solum ad id attendit, quod regulariter contingere assolet, non quod in vno, vel altero accidentaliter experimur. Ita Valent. tom. 3. de 9. pun. §. 5. citans Medinam. Sanchez l. 5. cons. c. 1. d. 2. num. 4. Palqual. decis. 249. & omnes communiter.

³⁵¹ Hoc omninò certum. Quia regulariter vique ad vigesimum primum annum protrahitur augmentum, unde regulariter adolescentes haud valent sine damno notabili tota speciatim Quadragesima ieiunare.

QVÆSTIO INCIDENTS.

Nùm adolescentes teneantur ante vigesimum primum annum aliquibus saltem diebus in Quadragesima, & in vigiliis per annum ieiunare?

³⁵² **T**ENERI apparet. Quia vnum vel alterum ieiunium non impedit corporis augmentum & æquum est, adolescentes ieiuniis ante vigesimum primum annum aduocare, ne repente eis difficillimum sit tot ieiunia obseruare. Sic Angel. verb. ieiunium, Syluest. ibid. quæst. 6. Maior. in 4. dist. 15. quæst. 3. Durand. quæst. 10. num. 4. Corduba summ. quæst. 6. Manu. part. 1. summ. cap. 23. numer. 1. Ludouic. Granat. Duce peccator. lib. 2. cap. 11. §. 2. Ioan. de Pineda dialog. 19. Angles de ieiun. quæst. 9. diff. 3. quæst. 1. D. Thom. in 4. dist. 15. artic. 2. in corp. id indicat haud obscure, dum docet, non archari pueros vsque ad septennij tertij finem ad seruanda omnia Ecclesie ieiunia, sed debere eis commensurari ieiunia secundum quod magis ad dictum terminum appropinquant.

³⁵³ Non tenentur. Quia Ecclesia sine exceptione aliqua eximit à præcepto ieiunij pueros vique ad vigesimum primum annum expletum. Ita D. Thom. 2. 2. quæst. 147. art. 4. Nauarr. summ. cap. 2. num. 16. Paludan. dub. 4. art. 2. conclus. 2. Medina summ. cap. 14. §. 10. Azor. lib. 7. cap. 17. quæst. 2. Fagundez præcept. 4. lib. 1. cap. 8. num. 4.

Didac de Narbon. anno 21. quæst. 2. num. 4. Sanchez lib. 5. consil. cap. 1. dub. 2. num. 4. Sancius in select. 4. §. 4. nu. 7. Palqual. decis. 250. & alij communiter.

Oportet profectò pueros, adolescentèscque ad ieiunia allicere, ne ætate illa completa diff. 354
filiis ad omnia seruanda ieiunia adstringantur, attamen minimè ad id tenentur. Vnde primam sententiam practicè hodie parum, vel nihil probabilitatis habere reor.

D V B I V M L X X.

An Religiosi professi vigesimo primo anno minores teneantur ieiunia, quæ Regula præscribit obseruare?

³⁵⁵ **S**UPPONO, Religiosos, professos non teneri ad ieiunia Ecclesie seruanda ante annum vigesimum primum completum. Quia eadem est in hac re Religiosorum, ac secularium ratio, nempe natura subleuanda, vique ad augmenti terminum necessitas. Quæstio autem est, nùm ante id tempus ad ieiunia, quæ præscribit Regula teneantur?

Non tenentur, nisi legislator apertè ostendat, se obligandi etiam adolescentes intentionem habere. Quia si huiusmodi speciatim intentionem non aperitur, supponendum est, Regulam pietatem Ecclesie imitari voluisse. Sic Graff. part. 1. decis. lib. 2. cap. 37. num. 42. Medina lib. 1. sum. cap. 4. §. 10. in 1. edit. Tambu. 2. de iure Abbat. d. 12. quæstion. 4. numer. 4. Palqual. decis. 254.

Tenentur absolute. Quia Regula obligat ad hæc ieiunia: ergo qui huiusmodi Regulam profitentur licet vigesimum primum annum non expleuerint, eam sicut in aliis, sic in ieiuniorum præcepto obseruare. Ita Syluest. verb. ieiunium, quæstion. 6. Rosel. numer. 14. Tabien. quæstion. 16. numer. 17. Sà numer. 3. Lezana numer. 6. Azor. lib. 7. cap. 17. quæstion. 3. Sanchez summ. lib. quart. cap. 11. numer. 56. Filliuc. tract. 27. tract. 2. numer. 111. Fagundez præcept. 4. lib. 1. cap. 8. numer. 6. Reginald. lib. 4. cap. 17. numer. 207. Sancius in select. dub. 54. numer. tert. Trullen. lib. tert. Decalog. cap. 2. dub. 2. numer. prim.

³⁵⁸ Quamuis Religiosi professi vigesimo primo anno minores ad Ecclesie ieiunia seruanda non teneantur, tenentur tamen ex vi voti ad ieiunia Regule. Quia præceptum Regule omnes professos obligat: & quemadmodum adolescens potest spontè Deo votum emittere de ieiunio seruando, ita etiam potest se Religionem obligare, ita vt illius legibus sit adstrictus. Vnde hanc sententiam longe admodum probabilior em, imò mihi omninò certam esse crediderim, primamque infirmo niti fundamento.

QVÆSTIO

QVÆSTIO INCIDENS.

*An qui compleuit post Quadra-
gesimam inceptam annum
vigessimum primum, teneatur
diebus sequentibus usque ad
eius terminum ieiunare?*

359
No tenetur.

Non teneri videberis. Quia ieiunij præceptum est pro tota Quadragesima impositum: Igitur qui pro aliqua eius parte à ieiunio eximitur, etiam pro tota excusabitur: nam qui totum non potest seruare præceptum, non tenetur ad partem. Sic nonnulli, quos pressio nomine memorat Sanchez libr. 5. consil. capit. prim. dub. secund. numero octauo.

360
Tenetur
planè.

Tenetur planè. Quia præceptum Quadragesimalis ieiunij non est vnum indiuisibile, sed integrale ex pluribus præceptis affixis singulis diebus constans: Ergo per partes potest obseruari. Igitur ad id tenetur etiam ille, qui ad totum non tenetur. Ita Trullench. libr. 3. Decalog. cap. 2. dub. 6. num. 1. Lezana verb. ieiunium, num. 6. Sanchez libr. 4. summ. cap. 11. num. 56. Caietan. verb. ieiunium, cap. 4. Filliuc. tract. 27. part. 2. num. 111. Ludouic. de la Cruz in Bul. di. p. 1. cap. 5. dub. 19. num. 3. Pasqualigus de cision. 151.

361
Hoc certè
fuit mihi.

Existimo hanc sententiam esse certissimam etiam casu, quo vnus tantummodo dies Quadragesima superesset, quando quis vigessimum primum annum completum attingit. Vnde primam sententiam falsam omnino esse crediderim.

DVBIUM LXXI.

Incepta iam ieiunij die complet quis vigessimum primum ætatis annum, cum adhuc nihil cibi assumpsit: teneturne ea die ieiunare?

362
Tenetur
quidem.

Tenetur quidem. Quia tunc iam ille præcepto ieiunij obligatur, quod seruare potest, siquidem nondum ea die comedit. Sic Sanchez libr. 2. de marrimon. d. 24. numer. 23. Bonacin. de præcept. Eccles. dub. ultim. quest. 1. pun. ultim. num. 7. Lezana verb. Etas, num. 8. Ghilinus verb. Ieiunium, numer. 24. litter. A. Portel. 99. Regular. verb. Ieiunium, in addit. numer. prim.

363
No tenetur.

Non tenetur. Quia ieiunij præceptum totum integrum diem respicit, vt indiuiduum obiectum non autem partem: Igitur si per aliquam diei partem quis fuit à ieiunij obligatione exemptus, totaliter eo die à ieiunij lege liberatur. Ita Narbona anno 21. question. 2. num. 14. Filliuc. tract. 27. part. 2. num. 111. Naldus

verb. Etas, n. 3. Diana p. 1. tr. 9. resol. 49. Palqu. de cision. 152. num. 2. Sancius in select. d. 54. nu. 4. & alij.

Sententiam hanc probabiliorē esse crediderim; magis enim recepto vbiq; ferè vsui Probabilium conformatur. Accidentale namq; est: seu ea hoc. suale ea die vti, poterat licite non comedisse priusquam hora, in qua vigessimum primum annum expleuit, aduentaret.

DVBIUM LXXII.

An vir sexagenarius liber sit absolūtè, à lege ieiunij?

Non est absolūtè liber sexagenarius. Quia sicut aliqui citius ad finem augmenti perueniunt, alij tardius; haud aliter alij senes citius, alij tardius deficere incipiunt: vnde si validi adhuc sexagenarij sint, à ieiunij præcepto minime excusantur. Igitur cum non detur certus ætatis terminus, in quo senes sint debiles, cum sapius videamus dari sexagenarios quadragenariis multis robustiores, haud determinari debet sexagenaria ætas, vt quis legi ieiunij nō sit obnoxius. Sic apud Pasqualigum, Viguierius, Medina, Pedraza, Philarchus, Manuel, Hugolinus, Ledesma, & alij. Valent. 1. 2. d. 9. q. 2. pun. 5. Tanner. d. 3. q. 3. sub 5. num. 91. Layna. 1. 4. tr. 8. c. 3. n. 1. & 2. Lessi. 1. 4. c. 2. dub. 6. num. 112. Reginald. 1. 6. a. num. 109. Azor. 1. 7. ca. 17. q. 4. Tolet. 1. 6. c. 4. num. 1. Fagundez præc. 4. li. cap. 8. num. 9.

Est absolūtè liber. Quia ætas sexagenaria est ex se senilis: sed ætas senilis à lege ieiunij, iuxta omnes, excusat: ergo ætas sexagenaria absolūtè liberat à ieiunij onere. Maior probatur; quia natura hominis quantumvis robusti incipit tunc languescere, eo quo calor debilitari incipiat, & spiritus imminui, Authore Galeno lib. 5. de sanit. tuenda. Ita Sæ verb. Ieiunium, num. 9. Sanchez libr. 7. de marrimon. d. 32. num. 17. Angles in floribus, question. 9. de ieiun. difficult. 6. conclus. vnic. Llamas part. 3. Method. cap. 5. §. 20. Armil. verb. Ieiunium, numer. 1. Caietan. v. Ieiunium. Molles. part. 1. summ. tract. 10. cap. 4. numer. 37. Granad. 1. 2. controuers. 7. tract. 3. part. 1. d. 6. section. 5. numer. 39. Sancius in select. dub. 54. numer. 8. & alij.

Hoc probabilius esse iudico. Imò & Pius V. anno 1570. (Authore Llamas citato) id v. Hanc seu voce confirmauit. Et quidem satis iustè, sententiā cum infirmitas à ieiunio liberet, & senes habiliorem infirmitas magna sit, imò infirmitatem esse existimantes, morbumque incurabilis, satis commode annus sexagenarius taxatur, ad quem hisce temporibus vix peruenitur, ne dicam robustè ad ieiunandum viuatur. Itaque sicut datur ætas iuuenilis viginti suprà vnum annum, quæ eximit adolefcentes ab Ecclesiæ ieiunio: datur etiam sexagenaria ætas, quæ senes à ieiunij obligatione liberet. Ex Sanctio accipi.

DVBIUM

Seção II. Dubia, De Precepto IV. 109

D V B I V M LXXIII.

An Quinquagesimus quintus ætatis annus
hoc et absolute viros à lege ieiunij?

p. 68
Liberat
quidem.
Liberat quidem. Quia ea ætatis instantia iam
 senectus incipit membra languore affice-
 re. Sic quidam quos pressio nomine Angelus
 afficit v. *Annium* ru. s. Memorant Azor l. 7.
 c. 7. q. 4. & Victorellus in *notis* ad c. 4. l. 6. To-
 lerant sententiam nec improbant.

Minime liberat. Quia nulla aetas minor
sexagenaria ex se & per se reddit hominem
senem, ut & uniuersis restat DD. Ergo nulla
aetas minor sexagenaria per se, seu absolute
liberat virum a ieiunij obligatione. Ita Lessi.
l. 1. c. 2. d. b. 6. n. 1. 2. l. cand. tr. 5. d. 8. q. 18. Pas-
qual g. d. c. f. 1. s. 9. n. 8. Narbo. anno 60. q. 2. n. 6.

Existimo vniuersaliter, & per se loquendo,
nullam aetatem anno sexagesimo minorem,
vires a ieiunij legibus excolare. Dixi, *vniver-*
saliter ac *per se loquendo*, Possunt enim multi
a ieiunio excolari ante annum sexagesimum,
imo quinquagesimum, in quibus senectus ex
languore celerius incipiat. Vt autem digno-
sceas, si ante sexagesimum annum, in quo per
se & communiter senectus incipit, in te
accidentaliter inceperit, nota, num in te ro-
bur decrefcere incipiat. Quod facile colliges,
videns naturam ea non iam posse perficere,
quae antea facilem operam adhibebat.

D V B I V M LXXIV.

An quinquagenaria fœmina absolute i-
berentur àicunij præcepto, prætic lo-
quendo?

Non liberantur. Quia femina viuax animas, quæ labore sæpe facilius quam viri assilens sustinere, vt docet experimentum dum eas videmus tot noctibus vigilare ægrotorum obsequio addictas. Ergo non citius quam viri senectute grauantur, vt eo ex capite à ieiunij lege citius liberentur. Sic Sanchez l. 7. de matr. d. 1. n. 17. fatus. Sed re vera re mecum bene considerata, & rationibus expensæ, existimo nihil à ratione denum distituri, neg assensum à probitate, qui feminas quæ iniquagenariis ieiunijs esse insauerit, sicut viri exagenerari excusantur, At dum aliud non apparuerit, etiam in omnibus, tam quam probabiliorem eligo opinionem, quæ iustius, indifferenter de viri & femine a re loquentium esse ad excusandum à ieiunio. Palqualig. cecif. 157. Laym. l. 4. r. 8. c. 1. n. 2. dicit: et oppositum esse improbabile. Sanchez l. 6. de glori. d. 4. n. 1. Pagand. r. 4. d. 1. c. 8. n. 1. Liberantur.

Libertantur equidem non solum speculative,
372 ut, ut Sanchez led practice loquitur. Quia
libertantur
idem. quæ sunt sua ex natura debilioris sunt comple-
xionis, quæ viri. Ergo citius in eis senectus, &
declinatio agnæ virtutis apparet, t. 18.
Quintiliano declam. 2. 06. *Inter pares quinque
annos citius femina senescit.* Quod verò quin-
que generatæ femine inter senes annu-
rentur, patet; nam femine (v. fere) communis
Euseb. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. P. II.

lententia) post annum quinquagesimū non
 generant ob naturalis virtutis defectum. Igi-
 tur in hac ætate vere reputanda sunt fenese-
 & consequenter ab Ecclesiastico reuino
 libera. Ita Sanchez re adhuc melius conside-
 rata l. 5. onfil. c. 1. diu. a. 6. ibi: *tr. de ideo forme*
quinquagenaria debeatur a ieiunio Didac.
Narbo. anno 50. q. 1. n. 16. & anno 60. n. 15. Le ad.
tr. 5. d. 8. q. 19. Ad. h. 2. p. 3. docum. q. 1.
4. Zachias ad 3. decret. l. iiii. c. 6. n. 10. Pell. ar.
tr. de Monial. c. 6. n. 2. Diara p. o. tr. resol. 7.
 non audent hanc sententiam tanquam impro-
 babilem damnare.

Profecto quinquagenariae foeminae aequae senectuti quam viri sexagenarii dixerim: nam foeminae decennio citius quam viri perfecti senescunt. Ideo haec sententia verior esse crediderim, mei Layanii venia, qui eam improbabilem appellavi immerito, cum tot post rationum Doctoribus classicis muniaur.

DVBIVM IXXV.

An Religiosus sexagesimus vel Minialis
quingeneraria i. neatur sua Regula
iuncta servare?

Teneatur plane, in Regulae praescripta
dum professa est, voluntarie suscipere. Ber-
go iuri suo, quo ex fensile a te ad non ieu-
nandū in frui poterat, ipse cessit, & ieiunij Re-
gulae praescriptis adestur. Sic Borlon, in con-
sil. Reg. lar. de ill. 18. r. 6. Ludou. de San. Iuan. p.
1. sum. 17. de ieiun. a. 6.

Non tenetur. In Regula precepta in-
star preceptorum Ecclesiasticorum obligant: A
Religiosis hexagenarius, & Monialis quin-
quagenaria ad ieiunia B. clisq non tenetur.
Ergo nec ieiunium Regulæ obleruat ion ar-
dentur. Ita Sancti in seclis l. 4 n. 8. Pa quod q.
decif. 299. n. 1. Hieron. Rodrig. in compe d. qq.
Regulæ refol. 75. m. 10. Turbinus tom. de iure
Abbat. d. 9. s. 5. n. 7. Merchant p. 2. Trin. n. 6.
cann. r. 12. sit. 3. qu. 4. n. 1. Caramuzin Regul. S.
Bened. d. 118. n. 1613. Diana p. 9. tr. 6. re. l. 6.
Dech. d. 118. n. 1613.

Probabilius existimo, præceptum Regiæ
instar præcepti Ecclesiastici obligare, nisi Re-
ligiosus, aut Monialis aduertenter intēderint
senectæ cōmuni priuilegio renunciare, & se
absolute Regulæ præscriptioni addicere.

DVBIVM LXXVI.

*Venit quis ceris diebus pro toto vite cursu
sejunare: venenturne vir sexagenarius,
& femina quinquagenaria illud im-
plere?*

Implere tenentur. Quia cum pro toto vitæ tempore fuerit voluntariè emissum votum pro toto vitæ tempore debet eius obligatio perdurare Sic Lym. l. 4. r. 8. c. 2. n. 2. Fiori. Caiet. Angel. Syluest. & Navar. apud Sanchez. *videndum*. Leand. de Murcia in Reg. S. Francis. 2. §. 2. n. 19.

Non tenentur. Quia vot^o particularia, ac
K singu

SCORBAR
LOB Mer.
XVI. VII.
E. IV
C

Implere nō singularia; præcipue quæ ad bonum particulare vouentis spectant, obligant iuxta vim Ecclesiastici præcepti. At præceptum ieiunij nō obligat viros post annum sexagesimum nec post quinquagesimum feminas: Ergo nec ieiunij votum. Ita Sanch. l. 4. Decal. c. 1. n. 54. Tambur. 10. 2. de iure. Abbat. d. 12. q. 5. n. 7. Pasqualig. decis. 260.

379 Quid An. assignatam senectutis ætatē ieiunare, nisi alias expresse intenderint etiam in senectute obligare. Nam votum ex natura sua obligat iuxta vouentis intentionem: Igitur si vouentis intentio se extendit expresse ad ieiunandum in senectute etiam, post hanc etiam se voti extendit obligatio ex natura sua licet per accidens cessare possit obligatio ratione incapacitatis subiecti, debilitatis scilicet, ad eiusmodi obligationem sustinendam. Sanchez sic.

DVBIUM LXXVII.

An ut quis à lege ieiunij liberetur ratione in somnij, necessum sit ut per totam noctem nequeat obdormire?

380 Quæstionis status. Vidimus scilicet, excusari à ieiunio eum, qui nequit incenatus dormire. Quia substructio somnij notabile infert corpori damnum cum decoctionem impedit. Quæsierim autem, num sit necessum, ut tota nocte quis nequeat dormire, ut à ieiunij obligatione liberetur.

381 Necessarium est. Quia si quis somnum capiat, sufficere poterit decoctioni cibi operā impendere. Ergo hoc ex capite non erit à ieiunij liber obligatione. Sic Navar. summ. c. 21. n. 16. Reginal. l. 4. n. 209. Llamas p. 3. Methue. §. 2. 1. alios citans Sanch. l. 5. consil. c. 1. dub. 14. n. 10. Gabri. in 4. dist. 16. q. 3. notab. 4.

382 Non est necessarium, sed sufficit ut notabiliter impediatur per maiorem partem temporis, quo quis dormire consuevit. Quia ex huiusmodi temporis vigilia valde corpus patitur, nec percipit debitam virium instaurationem, Ita Ludovic. à S. Ioseph q. de ieiun. art. 7. diff. 7. in append. Pasqual. decis. 263. n. 3. Leand. tr. 5. d. 8. q. 28.

383 Auctoris resolutio. Certe non sufficit, ut à ieiunij obligatione quis sit immunis, quod somnium parum impediatur, nec etiam quod totaliter impediatur, requiritur; sed solum quod notabiliter impediatur. Et hanc sententiam puto esse probabiliorē. Ex notabilis nāque consueti somnij portionis defectu nimium corpus debilitatur, præcipue si crebra ieiunia, ut in Quadragesima, occurrant. Nam si vnica solummodo dies ieiunij se offerat difficulter te à ieiunandi obligatione absoluerem, eo quod maiorem noctis partem in formis transigeres. Licet enim corpus defatigaretur, die sequenti facile posset ab illo incommodo reparari.

DVBIUM LXXVIII.

An qui duo habet cauteria Hispanæ Fontes liber sit absolute à lege ieiunij?

Liber quidē est. Quia ex humore profuente nimium vires debilitantur adeo, ut non mediocre nocumentum valetudini imminuat, si ieiunij vigeat obligatio. Sic Sanci. in select. d. 54. n. 17.

Minime est absolute liber. Quia per cauteria, sola naturæ electione absque violentia profuunt humores noxii ad subleuandā potius, quam ad grauandā naturā, & ad conservandam sanitatem, si vore nonnunquam debilitas inferatur, per accidens est, raro, & debilitas exigua: Ergo ex duplici cauterio quis nō absolute est à ieiunij liber obligatione. Ita Pasqualig. decis. 266. & alij docti, quos consului.

Mea sententia est, non esse liberū absolute ob expressam pro secunda sententia rationē. Attamen si quis ex maiori humorū profuentia se notabiliter debilitari præsentiat, (humores enim noxii assolent & viles trahere) liber erit à ieiunij obligatione, etiam si vnico sit cauterio vulneratus.

DVBIUM LXXIX.

An qui carnibus vescitur ob præseruationem ab infirmitate quia pisces seu oua & lacticia ei afferunt nocumentum: eximatur à ieiunij obligatione?

Qui ob præsentem infirmitatem carnibus vescitur, à ieiunio eximitur. Nam præsentis infirmitatis ratione iustam habet causā pluries vescendi, cenandi, &c.

Exemptus nō est. Quia ex privilegio carnibus in die ieiunij vescitur. Igitur cū huiusmodi privilegium contra ius commune sit, strictè est interpretandum. Vnde carnibus semel poterit vesci, sed simul debet à secunda comestione abstinere. Sic Laym. l. 4. tr. 8. c. 1. n. 8. Corduba in sum. q. 143. Bonac. de præc. Eccl. d. vlt. qu. 1. pun. 2. n. 3. Reginal. l. 4. n. 168. Comitoli in resp. moral. l. 4. q. 46. Gordon. l. 6. q. 18. c. 6. & alij.

Est quidē exemptus Quia de ieiunij essentie est abstinentia à carnibus cap. Stauimus diff. 4. cap. Non oportet, diff. 3. Ergo quacūque ex causa quis ad edendas carnes dispensatur, dispensatus est simpliciter quoad ieiunium. Ita Caiet. 2. 2. q. 147. a. 8. Navar. summ. c. 21. n. 2. Azor. p. 1. l. 7. c. 10. q. 3. Tolet. l. 6. c. 3. n. 4. Henric. l. 7. c. 13. n. 13. Filliuc. tr. 27. nu. 25. Sanch. l. 1. Decal. c. 19. n. 6. Sanci. in select. d. 51. n. 4. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 2. n. 5. Diana p. 1. tr. 9. resol. 15. Trull. libr. 3. Decal. c. 1. dub. 2. n. 7.

Probabilem satis reor esse primā sententiā, ut ieiunij præceptū quoad partem seruet, qui non potest seruare quoad totum. Attamen hoc solutio & dispensata præcepti essentia, totū præceptū necessariò soluitur: & contrariū est planè in intel

Sectio II. Dubia De Præcepto IV. 111

intelligibile, maxime quando obiectum præcepti de se partibile non est, sicut partibile est debitum pecuniarium, & ideo qui non potest solvere totum debitu, partem illius tenetur solvere. Ad hæc Llamas p. 3. *Method. c. 5. §. 16.* asserit, post declarationem, quæ de hac re viua voce Pius V. fecit, esse luce clarum, quod dispensatus ad esum carniū, à ieiunij lege sit liber. Fagund.

DVBIVM LXXX.

*Ob præseruationē futuræ infirmitatis carni-
bus quis vescitur Teneturne ieiunare iis
diebus quæ non vult carniū vesci?*

³⁹¹ *Quæstio
fieri.* **E**tum mihi ad ieiunium non teneri eū, qui infirmitatis, aut debilitatis præsentis intuitu carniū vescitur, iis diebus, quibus pro libito à carniū abstinet. Quia præsens infirmitas, vel debilitas semper est sufficiens ad excusandum à ieiunio causa. Quæstio autē est nūm qui ex dispensatione carnes comedit ob futuræ infirmitatis præseruationem, ieiunare teneatur iis diebus, quæ non vult carnes comedere?

³⁹² *Tenor
idem.* Tenetur quidem. Quia à ieiunio excusatur cum carniū vescitur eo quod ieiunium cum esu carniū stare non potest: Ergo si in die ieiunij vult à carniū abstineri, necessario ei valenti inst. bit ieiunandi obligatio. Sic Sanchez l. 5. *confil. c. 1. dub. 10. nu. 3.* Diana p. 10. *tr. 1. resol. 4. Megalito. resol. mor. resol. 15. 3. n. 5.* Trull. l. 1. *Decal. c. 1. dub. 2. n. 7.*

³⁹³ *Non tene-
tur.* Non tenetur. Quia per absolutam ad esum carniū dispensationē tollitur obligatio abstinenti à carniū, & à pluribus simul refectionibus. Ergo & obligatio ieiunandi tollitur. Igitur si dispensatus aliquo die vult à carniū abstineri, ieiunare non tenetur, cum obligatio sublata fuerit per dispensationem absolutam, & non conditionatam, *Si vitatur carniū*, quæ non reuiuiscit ex eo quod non vitatur carniū. Ita Pasqualig. *decif. 268. n. 3.* Leand. *tr. 5. d. 8. §. 35.*

³⁹⁴ *Com his
opin.* Cum his opinor mei Sanci j venia. Nam cum his dispensatus non habet obligationem ieiunandi, cum ei liberum sit ieiunare, & non ieiunare: Ergo liberum erit ei eligere vnum ex iis, quibus ieiunium constat scilicet abstinentiam à carniū, & non eligere alterum, nempe vnicam refectionem. Consequencia patet; nam ea quæ voluntaria sunt possunt dividi, & vnum fieri sine alio.

DVBIVM LXXXI.

Quis in Quadragesima non potest ieiunare nisi oua, ac lacticia comedendo, eo quod ex aliis cibis sufficientem non habet refectionem: teneturne oua comedere, ac ieiunare?

³⁹⁵ *Tenetur
loc.* **T**enetur plane. Quia præceptum ieiunij est principale: Ergo quando aliter seruari non potest, debet cum esu ouorum obseruari. *Esch. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. P. II.*

Sic Sanchez. l. 5. *confil. c. 1. dub. 32.*

³⁹⁶ Non tenetur. Quia in hoc casu duo concurrunt præcepta ad lethale obligantia, præceptum de abstinentia ab ouis, & lacticiis: At hoc est vniuersalius cum etiam adulescentes adstringat: Ergo illi debet cedere de ieiunio præceptum. Ita Pasqualig. *decif. 272. & Sanchez.* probabile esse docet.

³⁹⁷ *Auctoris
resolutio.* Mea sententia est teneri in eo casu ona ac lacticia comedere, cum valeat si ieiunium asseruare. Profecto videmus innumeros vel ex Bullæ priuilegio vel ex dispensatione Medici, vel ex nota necessitate ouis & lacticiis vesci, nec ideo liberos esse ab obligatione ieiunij: Igitur credendum est, Ecclesiā nolle eos liberari à ieiunio, qui habent oua & lacticia solum ad refectionem, maxime cum ieiunij præceptum sit principale. Mecum Fagund. *prac. 4. l. 1. c. 2. n. 3.* asserens, præceptum de non edendis ouis & lacticiis solum ad veniale obligare, quod alio ex capite supra reieci. Et Diana p. 10. *tr. 12. resol. 45.* citans Leandrum.

DVBIVM LXXXII.

In die ieiunij quis non habet nisi carnes ad refectionem: teneturne eis vesci, ac ieiunare?

³⁹⁸ **T**enetur carnes edere. Quia hoc in casu non adhibetur carnes, tanquā carnes, sed tanquam sustentationis materia necessaria ad prandium. Sic Abul. *ad cap. 6. Mar. qu. 171.* Hentiq. l. 7. *c. 13. n. 17.*

³⁹⁹ *Non tene-
tur.* Non tenetur. Quia edendo carnes minime ille poterit substantiam Ecclesiastici ieiunij tueri, quæ in abstinentia à carniū, & à pluribus refectionibus consistit. Igitur non tenetur carnes edere ad ieiunandum. Ita Fagund. *prac. 4. l. 1. c. 8. n. 12.* citans D. Thomam, Richardum, Durandum, Nauarrum, Caietanum, Syluestrum, Rosellam, & Angelum. Azor. l. 7. *c. 17. qu. 7.* Pasqualig. *decif. 274.* Trull. l. 3. *Decal. c. 2. dub. 2. n. 7.* Sanchez. l. 5. *confil. c. 1. dub. 2. n. 7.*

⁴⁰⁰ *Hoc proba-
bilis.* Hanc sententiam probabiliorē esse crediderim. Nam si edendo carnes soluitur essentia ieiunij, quonammodo tenebitur ad carnes edendas vt ieiunet, qui eo ipso quod carniū vescatur, ieiunare non potest?

DVBIVM LXXXIII.

An qui solummodo ad refectionem habet panem & olera, vel fructus: teneatur ieiunium seruare, absolute loquendo?

⁴⁰¹ **S**cio, eum qui solummodo panem habet ad refectionem ieiunare non teneri, quia ad congruam sustentationem panis solus non sufficit. *Quæstio
statim.*

⁴⁰² *Tenetur
absolute.* Tenetur quidē regulariter loquendo. Quia in quampluribus regionibus tota refectio fit ex pane fructibus, vel oleribus: qui quidem cibi sufficientes vires corpori adiciunt: Ergo habens panem, olera, vel fructus in sufficiente ad vnicam refectionem quantitate, K 2 ieiuna

SCORAR

Lot Mor.

SVI.VII.

FE. IV

ieiunare tenebitur. Sic Ludou. de S. Iuan. q. de
ieiun. n. 7. diff. 7. dub. 3. ppend. 3. Leand. tr. 5. d.
8. q. 42. Lege Dianam p. 10. tr. 12. re. ol. 45.

403
Non tene-
tur.

Absolute loquendo non tenetur. Quia eius-
modi cibi ad congruam sustentationem sunt
insufficientes, & in quantitate ad vnicam re-
fectionem necessaria valetudini officiant. Ita
Angles q. 6. de ieiun. diff. 9. append. 1. Sanch. l.
5. onfl. c. 1. dub. 15. n. 3. Leand. de Murcia c. 2.
§. 2. num. 38 pag. mibi 170. Pasqualig. decis. 275.
num. 3.

404
Cum his
opinor.

Crediderim, nihil de hoc casu posse genera-
tim, & absolute definiri. Nam si Magnates, aut
ei, qui debitate & splendide vesci assue-
rit, non dubito, quin à ieiunij obligatione exime-
retur, ei quidem nimis onerosi. Si autem id
contingat mediocribus ita haud diversitati
ciborum assuetis, non difficile admodum forte
eis habentibus panem & olera, vel fructus iei-
unare iudico; unde adstringi hosce lege iei-
unij non dubitarim.

DVBIVM LXXXIV.

*Teneantur Domini die ieiunij famulis au-
gere portionem, (qua alias sufficiens
non est) ut ieiunare va-
leant?*

405
Non ulla
suppono.

Suppono, famulos non adstringi lege ieiunij
si ita tenuis sit portio eis à domino assi-
gnata, ut cum ea sustinere ieiunij molestiam
nequeant, nec habeant aliunde unde congruè
prandere valeant. Hoc enim in casu eos pau-
peribus comparo, quibus non est refectione suf-
ficiens ad ieiunandum. Quæstio vero est, num
in hoc casu teneantur Domini si possint, fa-
mulis augere portionem, ut ieiunare queant?

406
Teneantur
plane.

Teneantur quidem. Quia ad eos attinet spi-
ritualis famulorum cura, ut legem impleant
ieiunij, sicut pertinet ad eos sollicitudo, ut Sa-
cramentis suscipiendis dent operam, quando
Ecclesiæ instat præceptum. Sic Angl. de ieiun.
q. 6. diff. 9. Ludou. de San. Iuan. art. 7. diff. 7.
dub. 1. append. 2.

407
Non tenentur.

Non tenentur. Quia ex iustitia non, ex hac
enim non tenentur nisi ad id, in quo conue-
nerunt: nec ex charitate, cum non sint in ali-
qua necessitate constituti: nec ex alio capite.
Ergo. Ita Pasqualig. decis. 277. n. 3. Leand. tr. 5.
d. 8. q. 47. Vega p. 1. sum. c. 14. casu 26.

408
Auctoris
sententia.

Ego autem sic quæstioni respondeo. Si do-
mini cum famulis conuenerit, ut quotidianus
eis victus reddendus esset sicut filiofamilias:
tenebitur dominus famulo ieiunanti provi-
dere sufficientem ad ieiunia sustinenda refe-
ctionem. Si verò certa portio eis fuit assigna-
ta pro diebus singulis, & ut vulgariter expli-
cem, *Si son criados de racion, cada para cada
dia: portionem non tenetur die ieiunij auge-
re.* Non enim famulo providere dominus de
cibo simpliciter, sed iuxta pactum & conven-
tionem cum eo factam debet.

QVÆSTIO INCIDENS.

*Num si coniugibus ieiunium im-
pediat, ne sibi invicem red-
dant debitum, teneantur à ie-
iunio abstinere?*

ERTVM existimo, non teneri hosce
ieiunare, rogitò autem, num tenean-
tur à ieiunio abstinere, si ieiunium
impedit, ne invicem debitum reddere
queant? Non tenetur abstinere à ieiunio. Quia ieiunio,
diebus ieiuniorum non debent delictorum actibus
dare operam. Sic Paludan. in 4. dist. 15. q. 4.

Teneri non ieiunare videntur. Quia præce-
ptum reddendi debitum est iustitiæ ac naturale
diuinum: Ergo præferendum præcepto ieiunij hu-
mano, ad temperantiam pertinenti. Ita Caiet.
sum. v. ieiunium. c. 3. Armil. n. 4. Navar. sum. c. 21.
n. 16. Sanch. l. 9. de matr. d. 3. m. 10. Fa-
gund. præc. 4. lib. 1. c. 8. n. 18. citans Philiarum,
Medinam, Ledesma. Lessi l. 4. c. 2. n. 41. Bonac.
d. vlt. de præc. Eccl. q. 1. p. vlt. m. 3. Pasqualig.
decis. 280 plures referens.

Hanc sententiam veram vnicè esse credi-
derim, nec enim prima solido nititur funda-
mento. Abstinere enim à delictorum licitarum
vitiis in die ieiunij consilium salubre quidem
est: at reddere debitum coniugi postulanti
est iustitiæ præceptum?

DVBIVM LXXXV.

*An vxor teneatur ad ieiunandum, ob rixas
cum marito precipiente ex rationabili
causa, ut non ieiunet vitandus?*

EXcusatur proculdubio vxor à ieiunio ob
viri præceptum, si excitandæ essent alias
discordiæ vel rixæ. Quia præcepta positiva
cum tanto dispensatio non obligant.

Non tenetur. Quia vxor sciens, si sine in-
commodo à marito excogitato ieiunare po-
test, implens quod Ecclesiæ præcipit, non vi-
detur scandalum, siue rixarum actuum occasio-
nem exhibere: unde scandalum marito erit
imputandum. Sic Paludan. in 4. dist. 15. q. 1. a. 1. Sanchi.
in select. d. 54. n. 26.

Tenetur à ieiunio abstinere. Quia maritus
rationabiliter imperat, & vxor irrationabili-
ter sese à præcepto eximit. Ita Leand. tr. 5. d. 8. plane.
q. 51. Pasqualig. decis. 283. n. 3.

Mea sententia est, vxorem non teneri à
ieiunio abstinere ob mariti scandalum quan-
do ille absque causa id rationabili præcipit.
Tunc enim scandalum ex mariti malitia ducit
ortum. At si rationabili ex causa id imperet,
(scilicet, ob aliquam illarum, quæ communiter
à Doctoribus afferuntur, ut quis sit ab Eccle-
siæ præcepto liber) tenebitur vxor obtemperare
non aliud posse existimo ab Authoribus pro
prima sententia adductis sustinere.

DVBIVM

Sectio II. Dubia, De Precepto IV. 113

DVBIVM LXXXVI.

An femina nubere è proximo intendens, si ex ieiunio formam timeas notabiliter obscurandam, possit absolute à ieiunio abstinere?

⁴¹⁶ **A**bsolute potest. Quia formæ deturpatio in ordine ad nubendum, ut damnum notabile reputatur, quo affici si femina timeat, lex ieiunij non obligat. Sanch. l. 9. de matr. d. 3. n. 1. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 8. n. 18. Molfes. p. 1. sum. tr. 10. c. 4. n. 46. Sanci. in select. d. 54. nu. 25. Trull. l. 3. Decal. c. 2. dub. 7. n. 25. Lopez p. 2. Infruct. c. 111.

⁴¹⁷ Non potest absolute à ieiunio excusari, sed sed solum quando id, experimento duce, formam notabiliter deturpatum esse videatur: vnum enim, vel alterum ieiunium formæ noxiū non est, sed potius non semel eam reddit clariorem. Igitur non liberatur absolute mulier à lege ieiunij conseruandæ pulchritudinis ex ratione. Ita Pasqualig. de c. 385. per totam. Eum sequitur Leand. tr. 5. d. 8. q. 53.

⁴¹⁸ Existimo feminā ab aliquibus Ecclesiæ ieiunijs, non ab omnibus excusari, nisi forte sit tam delicatæ complexionis, ut à quocumque ieiunio formæ speciositas notabiliter offendantur. Quia regulariter loquendo vnum vel alterum ieiunium non potest notabile formæ detrimentum impertire. Vnde assero debere eam in vigilijs ieiunare, in quatuor temporibus vnum saltem ieiunium inire, in Quadragesima bis aut ter in hebdomade Ecclesiæ præceptum obseruare.

DVBIVM LXXXVII.

An si prægnantes, vel lactentes adeo sint robustæ, ut vnicæ refectione meridiana, & refectiuncula vespertina valeant se, & infantes sustentare, teneantur, ieiunium inire?

⁴¹⁹ **V**idimus sect. 1. prægnantes & lactentes communiter non astringi ieiunij lege. Quia nequeunt vnica refectione sibi & infanti sufficere de alimento providere.

⁴²⁰ Tenentur quidem ad ieiunium. Quia cessat ratio exculationis, & quasi non prægnantes ac lactentes reputantur. Sic Abul. ad cap. 6. Mat. q. 146. Caiet. sum. v. ieiunium. c. 3. & 2. 2. q. 147. a. 4. Syluest. v. ieiunium. q. 9. Graff. p. 1. l. 2. c. 17. n. 44. Fagund. præc. 4. l. 1. c. 8. n. 14. Philarc. de offic. Sacerd. 10. p. 2. l. 3. c. 23.

⁴²¹ Non tenentur. Quia lex ad ea, quæ acciderent, re frequenter assolent, adaptatur, leg. ex his, & leg. Nam ad ea, ff. de legib. Igitur cum prægnantes, & lactantes communiter ieiunare non valeant absque infanti incommodo, ut vsus Ecclesiæ approbat: omnes possunt eiusmodi favore vti. Ita Molfes. 10. l. sum. tr. 10. c. 4. nu. 40. citans Paludanum, Gabrielem, Nauarrum, Reginaldum, Angles, Dianam, Trullæc, & Pasqualig. & Mend. Theol. Moral. Tom VI. p. 11.

lig. quos refert, & sequitur Leand. tr. 5. d. 8. q. 53. Richar. de Mediaul. in 4. dist. 15. art. 3. ques. 4.

Profecto si aperte constaret, aliquam ita esse robustam, ut semel capiendo cibum, & sibi ac puero valeat sufficienter providere; tunc ⁴²² *resolutio.* eam à ieiunio gerendo ego non excusarem. Attamen quia id raro aut nunquam potest euidenter constare, existimo nunquam non excusandas.

DVBIVM LXXXVIII.

An prægnanti, ac lactenti sit licitus absolute in die ieiunij carnum usus?

⁴²³ **N**on est licitus absolute. Quia si robustæ sint satis, & cibis non prohibitis vescentes, quoties libuerit, sufficienter sibi ac infantibus provident, non apparet sufficiens ratio, unde licetia huiusmodi honestetur. Sic Bonac. de præc. Eccl. d. v. l. q. 1. pun. vii. nu. 3. Tolet. l. 6. c. 4. n. 1. Angl. q. 6. de ieiun. diff. 7. Bassæ. v. ieiunium. 2. n. 6. Ludon de San. Iuan. a. 7. diff. 6. append. 3. Geri. v. ieiunium. n. 6. & v. Infirmi.

Absolute est licitus. Quia communiter ciborum quadragesimalium qualitas & debilitatem ⁴²⁴ *Et licitus absolute.* femine prægnantis, seu lactenti ingerit, & infantibus solet esse noxia. Ita Funes in spec. p. 3. c. 2. nu. 6. & alij, quos presso nomine Bonacina refert.

Ego autem existimo, prægnantes posse, imo debere carnis vesci, quando eas vehementer appetunt; quia ex abstinentia posset infans periclitari, At si prægnantes, vel lactentes sint valde robustæ, non video vnde eis liceat caribus vti. Secus dixerim, si sint nimis delicatæ complexionis. Vel si licet robore polleant, duos simul lactet infantes. Quia tunc ob magnam cibi indigentiam solidiori poterunt vti alimento. Imo etiam si vnicum lactet infans, si præter consuetudinem debilis appareret.

DVBIVM LXXXIX.

An Artifex adeo robustus, ut simul possit artes laboriosas exercere, & ieiunare: teneatur ad id?

⁴²⁶ **C**ertum est eos, qui artes laboriosas exercent, v. gr. agricolas, fabros ferrarios seu lignarios &c. à ieiunio eximi. Quia præceptū ⁴²⁷ *Status quæ-* ieiunij cum tanto incommodo non obligat. Quæsierim autem, an qui adeo est robore pollens, ut simul valeat artes laboriosas exercere, ac ieiunare, ad id teneatur?

⁴²⁸ Ad id tenetur. Quia solū defatigatio, qua ex labore afficiuntur artifices, eos à lege ieiunij libera- ⁴²⁹ *Ad id tenetur.* tur. Ergo si robustis defatigatio non adest, sed facile labori accinguntur: non est, unde excusari valeant. Sic ad cap. 6. Mat. q. 143. Reginald. l. 4. n. 216. Medina C. de ieiun. q. 9. docens habentes causam ad non ieiunandum, non debere recedere à præcepto de abstinentia in die ieiunij, ultra quod recedere eis permittitur.

K 3 Ad

SCORAR
Lof. Mar.
XVI. VII.
E. IV

428
Nō tenetur.

Ad id non tenetur. Quia lex absolute eximit ad ieiunandi obligatione eos, qui artes laboriosas exercent: Ergo neminem huius generis obligat. Nam quod aliquis adeo robustus inueniatur, ut simul possit artes illas exercere, ac ieiunare, per accidens est, & de raro contingenti, quod lex non respicit. Ita Pasqualig. decis. 290. n. 4. Leand. tr. 5. d. 8. q. 6. 1. & alij communiter.

429
Hoc mihi
probabilius

Probabiliorem hanc sententiam esse crediderim. Nec enim verum puto robustiores facilius posse labori incumbere, ac simul ieiunare. Nam robustiores abundantiori alimento assolent indigere: & si pro aliquo tempore valeant laboris, ac ieiunij sustinere molestiam: tandem fortasse magis quam debiliores deficient.

D V B I V M X C.

An Eugenij IV. declaratio, aut indultum excusans Artifices artem suam exercentes à ieiunij obligatione, comprehendat eos, qui artes laboriosas non exercent?

430
Solum comprehendit.

Non comprehendit nisi eos, qui laboriosas exercent artes. Quia expresse id declarat indultum, quod in Compendio privilegiorum Fratrum Minorum, v. ieiunium, nu. 2. his verbis refertur: Idem Eugenius declaravit, quod Artifices laboriosas artes exercentes, & rustici, siue diuites sint, siue pauperes, non tenentur ieiunare sub precepto peccati mortalis. Et quod absolui possint, & induci ad elemosynas, & alia bona faciendū. Ergo solum hoc privilegio, siue declaratione excusantur Artifices, qui laboriosas artes exercent. Sic Doctores, qui Sartores, Barbitonfores, Pictores, & alios haud laboriosas artes exercent, legi ieiunij subiaci docuere, quos suis exponam locis. Interim accipe Abulensem ad cap. 6. Mat. q. 143. Angles q. 6. de ieiun. diff. 10. apend. 1. Azorium p. 1. l. 7. c. 17. q. 8. Reginaldum l. 4. n. 2. 16. Filliucium tr. 27. nu. 17. Laymanum l. 4. tr. 8. c. 3. nu. 3. Tannerum 2. 2. d. 3. q. 3. dub. 5. n. 102.

431
Omnes Artifices absolute comprehendit.

Comprehendit omnes Artifices, licet artes laboriosas multū non exercent. Quia grauissimi Doctores Pontificis indultū, seu declarationem referentes, nullam de laboriosis artibus gessere mentionē, sed absolute dicunt, Eugenium declarasse solutos esse à ieiunio Artifices, seu opifices suas artes exercentes. Ita Nauar. sum. c. 21. nu. 16. Leander tr. 5. d. 8. q. 69. Fagund. prac. 4. l. 1. c. 8. n. 15. & 16. praecipue in 2. edit. ubi haec adiecit verba: Et quamuis Ioan. Sanchez P. Ledesma, Grassi, Vega, Toletus, Lessius, Villalobos, & Filliucius, Sartores, & Barbitonfores non existerent ob exiguum laborem, quem habent: tamē non video rationem, ob quam non excusentur, cum Artifices, & opifices excuset Eugenius IV. & cū Papa eos excuset, contra rationem videtur, velle eos ad ieiunium obligare Ledesma p. 4. q. 17. a. 3. dub. 9. Sā v. ieiunium, n. 9. Machad. to. 2. l. 6. p. 8. tr. 7. docum. 5. n. 5. & tr. 8. docum. 8. n. 2. Centent, hanc sententiam esse probabilem Pasqualig. decis. 307. n. 3. Diana p. 8. tr. 8. resol. 55. & p. 10. tr. 15. resol. 37. Henrici in sum. sect. 16. q. 27.

432
Eque probabilem hanc crediderim esse sententiam. Imo ut probabiliorem eā esse alicuius firmam efficaci me allici ratioce profiteor. Eque pro. Nam siue indultū sit, siue declaratio, ille textus Eugenij. Quia de iis, qui artes nempe de fabricatoriis, aut lignariis, agricolis, fossoribus, ac similibus non poterat esse dubium, num ad ieiunium obligarentur, cum de se cōfiteretur, ad id minime teneri. Aliis ergo Artificibus subleuandis debuit indultum impertiri, aut declaratio Pontificis adaptari.

D V B I V M X C I.

An sutores excusentur à ieiunij obligatione?

Non excusantur. Quia sedentes artem laboriosam minime exercent. Sic Angl. qu. 6. de ieiun. diff. 10. a. pend. 1. Llamas p. 3. c. 5. s. 2. 1. Luis. Turrian. sum. part. 1. cap. 256. dub. 16. concl. 1. Ceteranus citatur à Fagundez ubi infra.

Excusantur planè. Quia quamuis sedentes suo ministerio incumbant, magnum tamen conatum adhibent manibus, brachiis, cruribus, ac pedibus. Ita Azor. lib. 7. c. 17. q. 8. Lessi. l. 4. c. 2. dub. 6. n. 43. Trull. l. 3. Decal. cap. 2. dub. 7. n. 7. Pasqualig. decis. 296. nu. 2. Quintanad. de iubil. c. 8. nu. 17. Diana p. 1. tr. 9. resol. 7. Fagundez prac. 4. libr. 1. cap. 8. numer. 15. Sanchez lib. 5. consil. cap. 1. dub. 7. nu. 5. & alij.

Hoc plane probabilius. Licet enim Eugenij declaratio non extaret, ars consuecendi calceos, si pro maiori, vii assolent, dici parte bilis, exeratur, admodum laboriosa est.

D V B I V M X C I I.

An adstringantur Sartores legi ieiunij?

Adstringuntur quidem. Quia hoc exercitiū nō exhaurit vires cum à sedente fiat labore perfacili. Sic Abul. ad cap. 6. Mat. q. 143. Azor. p. 1. l. 7. c. 17. q. 8. Filliuc. tr. 27. n. 17. Mol. fel. to. 1. sum. tr. 10. c. 4. n. 43. Raguti. in Vase Eccl. disc. prac. 7. q. 30. n. 9. Lessi. l. 4. c. 2. dub. 6. n. 43. Tolet. l. 6. c. 5. n. 4. Sanch. l. 5. consil. c. 1. dub. 7. n. 7. Trull. l. 3. Decal. c. 2. d. 7. n. 9.

Non adstringuntur. Quia integrum diem insumunt, imo & partem non modicam noctis in vestibis suendis cum magna celeritate. Ita Fagund. prac. 4. l. 1. c. 8. n. 15. & 16. Sā v. ieiunium, nu. 9. Machad. to. 2. sum. l. 6. p. 8. tr. 7. docum. 5. numer. 5. Henriquez sum. sect. 16. quassion. 27. Et probabilem esse docent Diana pari. 10. tr. 15. resol. 37. Azor. Sanchez, Trullench, & Pasqualig. decis. 296.

Profecto licet Sartores tota die suo ministerio operā non impenderēt, licet nimium non vigilarēt, non mediocrem ego reputarē laborem, tot horis addici sedili. Igitur totius diei, imo alicuius partis noctis in confuendis vestibus sufficiens plane erit, ut à legi ieiunij exci

Sectio II. Dubia, De Precepto IV. 115

eximantur. Attamen non ideo magistros incidentes vestes (idem dixerim de futoribus incidentes caleceos) & non conuientes liberos dixerim à ieiunio, nec per Eugenij declarationem. Quia existimo Pontificem supponere, maiorem diei partem esse in ministerio consumendam, quod regulariter in vestium, aut caleceorum incisione non accidit. Si autem accideret aliquando, eos assererem, à ieiunij obligatione esse etiam immunes. Didici à Facundio.

DVBIVM XCIII.

An Pictores, & Barbitonifores teneantur ieiunare?

⁴⁹ ^{Teneantur} ^{quidem} Teneantur quidem. Quia adeo facile exerunt ministerium, vt facile valeant ei ieiunantes incumbere. Sic Filliuc. *tractat.* 27. *num.* 17. Lessius *lib.* 4. *cap.* 2. *dub.* 6. *num.* 43. Layman. *lib.* 4. *art.* 8. *cap.* 3. *num.* 3. Tolet. *lib.* 6. *cap.* 4. *num.* 5. de Barbitoniforibus. De Pictoribus vero Sic Azor. Angles. Molfes. Tolet. Layman. Bonacin. Tanner. Sanchez, Filliuc. Reginald. & alij citati à Pasqualigo *decisio.* 306. Sancius in *selest.* d. 4. *num.* 16. Sylui. 2. 9. 147. *art.* 4. Lessius *supra*.

⁴⁰ ^{Non teneantur} Non teneantur. Quia intuitu priuilegij, aut declarationis Eugenij omnes Artifices suam artem exercentes eximuntur. Sic de Barbitoniforibus. Ledelm. 2. *part.* *quart.* *questio.* 17. *articul.* *tert.* *dub.* 9. Fagundez *præcept.* *quart.* *lib.* *prim.* *capit.* octau. *num.* 15. & 16. Sà. *verb.* *ieiunium* 9. & alij. De Pictoribus vero Fagundez *num.* 16. Pasqualig. *decisio.* 296. *num.* *tert.* & *quart.* Ledelm. 2. *part.* *quart.* *questio.* 17. *articul.* *tert.* *dub.* 9. Sà. Syluest. Tabien. Maior. apud Machad. *lib.* *secund.* *part.* *quart.* *tractat.* 4. *docum.* 1. *num.* 2. Diana *part.* 10. *tractat.* 15. *resolut.* 37. citans Leandrum.

⁴⁴¹ ^{Reluctio} ^{adferre} Ego autem existimo, non teneri vnum, & alterum ieiunare, dum per integrum diem, vel maiorem ipsius partem suam artem exercent. At Barbitonifor. aut Pictor, qui solum per aliquam diei partem vacant ministerijs, non eximuntur ex indulto, vel declaratione Eugenij, supponentis, Artifices à ieiunio eximendos debere tota, vel maiori diei parte suis ministerijs incumbere, ex quo non mediocri molestia ieiunanti accrescit. Alias enim posset verificari indultum, vel declaratio de opificibus, qui per vnam solummodo horam suo muneri incumbunt, quod nemo dictabit. Porro qui in Barbitonifore totius diei, vel maioris eius partis laborem requiro, non tanti temporis instantiam in Pictore præferberem. Quia ars hæc intensam requirit mentis attentionem, quæ spiritus atterens, corpus ipsorum subsidio adeo priuat, vt egeat à ieiunio liberum reparari.

DVBIVM XCIV.

An Lanarij, Pictores, Fullones, Sculptores, Argentarij, Textores vitæ Sericeæ, lanceæ, vel lineæ, qui panes coquant Aurifices, Figuli, & alij huiusmodi Opifices excusentur à ieiunij obligatione?

⁴⁴² ^{Non excusantur} Non excusantur. Quia horum omnium ars, licet ei tota die inferuiant, haud grauem corpori molestiam ingerit, vnde necessaria sit *sanctur.* multiplex refectio. Sic Pasqualig. *decisio.* 106. Luil. Turrian. *part.* 1. *summ.* *cap.* 56. *dub.* 16. *a conclus.* 1.

⁴⁴³ ^{Excusantur quidem} Excusantur quidem. Quia Argentarij, Aurificesque ex usu mallei, & sumæ, & ex diuturnitate laboris, & attentione mentis necessaria, magnum corpori laborem ingerunt. Ita Pasqualig. *decisio.* 302. Azor. Reginald. Trull. Molfes. Bonacin. Fagundez, quos refert, & sequitur Leander *tractat.* 5. *dub.* 8. *questio.* 73. Sculptorum autem labor tota die ministerio incumbendum vites quidem haud leuiter atterit. Ita Fagundez *præcept.* 4. *lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 16. Trullench. *lib.* 3. *Decalog.* *cap.* 2. *dub.* 7. *num.* 9. & alij communiter. Textores vitæ sericæ, lanceæ, aut lineæ si per totum diem, & partem noctis de more laborent per Eugenium eximuntur, sunt enim Opifices. Ita Azor. Reginaldus. Molfesius, Trullench, & Bonacina apud Leandrum *tractat.* 5. *dub.* 8. *questio.* 75. absolute, & sine distinctione omnes textores à ieiunio eximendos. Demum Fullones. Lanarij, Pictores, & qui furnariam artem exercent, aut panes coquant, à ieiunio excusantur. Quia omnes hi generali nomine Artificum in Eugenij declaratione comprehenduntur. Ita Pasqualig. *decisio.* 298. Azor. *lib.* 7. *cap.* 17. *questio.* 8. Reginald. Bonacin. & alij à Pasqualigo citati.

⁴⁴⁴ ^{Idè assero} Cum his opinor, asserens hosce omnes Opifices si tota die labori dent operam proculdubio Eugenij aut gaudere indulto, aut declaratione comprehendi.

DVBIVM XCV.

An mulieres lin eam suppellectilem diluentes, aut post ablutionem complantes, eximantur à lege ieiunij, si solummodo partem notabilem diei in hoc exercitamento insumant, non diem totum?

⁴⁴⁵ ^{Eximuntur} Eximuntur quidem. Quia actus lauandi magnam virium conatu requirit: si autem huic exercitio accedat preparatio eorum rerum, quæ necessariae sunt ad ablutionem, & post illam expansio, ac collectio pannorum: maximus, præcipue in femina, labor aestimatur auferens ieiunandi obligationem. Certè quando linea suppellex iam mundata com-

K 4 plicatur

plicatur ad huc labor notabilis est. Quia in ea extendenda, ac premenda, ut est opus, non levis conatus requiritur. Vnde hoc quoque exercitium etiam post ablutionis diem, tollit ieiunij obligatione m. Sic Palqual. *decifion.* 304. n. 1. 2. 3. 4.

446 Non eximuntur. Quia si partem solummodo notabilem, non totam diem, aut maiorem illius partem huic ministerio impendant, non reputatur eorum labor admodum magnus, ut à lege ieiunij eximi debeant, maxime cum mulieribus hisce vulgaribus agnitis sit hoc ministerium, quod magna dexteritate, ac facilitate exerunt. Ita Diana p. 10. tr. 1. c. 76. Leander tr. 5. d. 8. q. 82.

447 Ego quidem sic quaestioni respondeo. Si in hyeme hoc ministerium exercetur, eximuntur à lege ieiunij, etiam si tota die non incumbant labori, sed partem solum notabilem infumant. Quia ex frigoris cruditate modico labori accedente, non modica molestia resultat. Si verò non in hyeme, sed alio tempore ministerio huic dent operam, ut à ieiunio eximantur, debere maiorem diei partem in ministerio infumere affirmo. Demum haud dubium mihi, quin ieiunare teneantur, quae solum plicandis pannis dedere operam. Quia huius exercitij labor levis est, & in illo brevis diei pars infumi a solet. Certè si huiusmodi exercitium sufficeret ad liberandas feminas à lege ieiunij, à fortiori esset sufficiens quodcumque aliud domesticum ministerium, quale est, nectere, in quo multoties totam diem fecerunt infumant. At hoc, vel aliud simile non excusat à ieiunio. Auctore Sanchez libr. 5. consil. cap. prim. dub. 7. numer. 7. Ergo minus illud excusabit.

DVBIVM XCVI.

An sint à lege ieiunij exempti characterum Compositores, in Typographica Officina?

448 Certum mihi Typographos praelum torquentes, aut attramentum ministrantes immunes à ieiunio esse. Quia ex ductione ac reductione preli robustae admodum vires laxantur. Quæsierim autem, num characterum compositores à lege ieiunij sint etiam exempti?

449 Exempti non sunt. Quia in hoc exercitio nullus ferè interuenit ingenij, & corporeus labor nimis est moderatus, cum absque vlla corporis fiat agitatione. Sic Gordon. libr. 6. q. 18. cap. 6. §. Secunda excusans. Palqual. *decif.* 309. n. 1. Trull. l. 3. Decal. cap. 2. dub. 7. Diana p. 4. tr. 4. resol. 134.

450 Sunt à ieiunio exempti, si tota die laborent. Quia licet labor ingenij sit modicus, labor corporalis ex continuatione per totum diem, ac partem noctis notabilis proculdubio est. Ita Machad. l. 2. l. 6. p. 8. docum. 4. n. 1. Quem sequitur iam Diana, prudenter mutato consilio, part. 8. tr. 7. resol. 56. Leander tractat. 5. d. 8. quæst. 88.

451 Certum mihi oculato testi characterum Hoc mihi compositores sufficienti plane labore affici, ut à ieiunij lege liberentur. Accedit namque

compositioni plumbeæ characterum formarum huc illuc deportatio, earum in torculari appositio, quod quidem non mediocrem addit diuexationem. Quid plura? Certè si probabile admodum est, (ut videbimus) eos, qui tota die scribendi ministerio leui calamo operam expediunt, à ieiunio excusari: probabilius plane erit eximi à lege ieiunij, qui plumbeo, (ut sic explicem) tota die instantia transcribunt. Licet autem hi ex tanto labore non excusarentur cum Artifices proculdubio sint, ex indulto, seu declaratione Eugenij liberantur.

DVBIVM XCVII.

An qui artes laboriosas exercet non ex officio, vel indigentia, sed diuerticuli causa, excusetur à ieiunij obligatione?

Non excusatur. Quia cum indigentia, vel officium ad laborem non obligat, sed solummodo labor, vel exercitamentum illud causa diuerticuli assumitur in die ieiunij: debet quis à diuerticulo abstinere, ut præcepto latissimum sit. Sic D. Thom. in 4. dist. 15. quæst. 3. art. 2. quæst. iunc. 4. ad 3. D. Antonin. p. 2. tit. 6. cap. 2. §. 6. Gabriel in 4. dist. 16. quæst. 3. artic. 1. notab. 4. Angel. verb. Ieiunium, numer. 15. Armil. numer. 4. Durand. in 4. dist. 15. quæst. 10. numer. 6.

Excusatur equidem. Quia non excusantur qui artem exercent titulo indigentiae, (hoc enim titulo minime excusantur diuites, qui non ex indigentia, aut officio ad victum comparandum, sed diuerticuli causa laborant, sed ex labore corpus affligente, indigens quidem virium reparatione. Si ergo diuites ei ministerio incumbat, quod ieiunij non subeat legi, æquè à ieiunij lege erit immunis ac ille, qui ex indigentia laborat. Ita Nauarr. summ. capit. 21. numer. 16. Syluest. verb. Ieiunium, quæstion. 9. numer. 24. Toletus libr. 6. capit. quart. numer. tert. Lessius libr. quart. capit. secund. numer. 21. Azor. part. prim. libr. septim. capit. 17. quæstion. octau. Reginald. libr. quart. numer. 213. Sanchez libr. quint. Consil. dub. septim. numer. quart. Sancius in select. dubio 54. numer. 14. Filiaciocis tractat. 27. numer. 120. Fagundez præcept. quart. libr. prim. capit. 8. numer. 15.

Probabiliorem hanc sententiam esse existimo. Nam in dispensatione, seu declaratione Eugenij expressè dicitur legem ieiunij non comprehendere eos, qui artes exercent, siue diuites sint, siue pauperes. Verbum autem illud diuites idem est, ac ij, qui non ad inopiam subleuandam, sed ad animi diuerticulum, corporisque exercitamentum artes exerunt.

DVBIVM

DVBIVM XCVIII.

An qui excusantur à ieiunij lege ex causa laboris, teneantur ieiunare illis diebus, in quibus vel ob festi religionem, vel ob pigritiam cessant laborare?

⁴⁵⁵ Tenentur quidem, nisi ex labore præterito debilitate afficiantur, aut præsentiant probabiliter ieiunium fore causam, ut die sequenti laborare non valeant. Quia huiusmodi debilitas communiter ex vno aut altero ieiunij die timeri non potest. Sic Angles *quæst. 6. de ieiun. difficult. 10. dub. 1. Medin. libr. 1. summ. capit. 14. §. 10. Reginald. libr. 4. numer. 114. Filiucius tractat. 27. numer. 121. Manuel. part. 1. summ. capit. 24. numer. 1. & 2. Sancius in select. dub. 54. numer. 15.*

⁴⁵⁶ Minime tenentur, licet præfata debilitas ex labore præterito, vel ineptitudo ad futurum non timeatur. Quia durum plane videtur, huiusmodi Artifices, qui nunquam soliti sunt ieiunare, vno, vel altero die, quo operam intermittunt, ad ieiunium obligari. Ita Fagundez *præcept. 4. lib. 1. cap. 8. num. 16. Azor. lib. 7. cap. 17. quæst. 8. Diana part. 1. tractat. 9. resolut. 9. Sanch. lib. 5. consil. cap. 1. dub. 7. num. 10. Bassaus verb. Ieiunium. 1. numer. 7. Trullench. libr. 3. Decalog. cap. 2. dub. 7. numer. 8. Pasqualigus de ieiun. 293. numer. 1. Ioann. Henriquez summ. section. 16. quæstion. 18.*

⁴⁵⁷ Licet huiusmodi Artifices vna vel altera die non laborent, eos absolute à ieiunij lege liberos esse credo, sufficientem excusationis causam reddente labore præterito, ex quo debilitas, & futuro ex quo ineptitudo semper proculdubio timeretur. Moneo tamen, veram esse nostram sententiam, si operarij vna, vel altera die à ministerio cessent ob festum occurrens, vel ob aliam causam: non autem si cessatio longior esset; tunc enim diebus intermediis, excepto primo, & ultimo tenentur ieiunare. Adnoto præterea, Artifices operis non laboriosi excusari quidem à ieiunio eis diebus in quibus laborant, ex indulto, aut declaratione Eugenij: non vero diebus, in quibus labori non dant operam; nam cum ex modico labore prælapso defatigati non sint, nec ad modicum seu leuem futurum opus debilitas non timeatur: non video vndenam eos si die ieiunij non laborent, eos ab eius obseruatione valeam excusare.

DVBIVM XCIX.

An pedestre iter leucarum trium sufficiat, ad tollendam ieiunij obligationem?

⁴⁵⁸ Vpono ex section. 1. iter pedestre continuum à lege ieiunij excusare, minimèque

ei adstringi, qui tota die pedestri operam dat itineri. Quia nimium corpus defatigatur, & debet iterata refectioe reparari. Quæstio vero, an sufficiat trium leucarum expeditio ad tollendam ieiunij obligationem?

Sufficit quidem. Quia præscindendo à quæscumque circumstantiis septem aut octo milliaria sufficiunt, ut corpus ineprum ad ieiunium reddatur, nimirum enim commouentur, & debilitantur membra: ergo efficacius à ieiunij lege soluat trium leucarum, seu novem milliarium expeditio. Sic Pasqual. *ecision. 314. num. 4. Sanchez lib. 5. consil. dub. 10. numer. 172. docens non excusari à ieiunio illum, qui iter ageret pedestre per vnam leucam cum dimidia. Ergo clare innuit excusari, si iter non ita breue pedes conficeret, nempe si trium leucarum tereret spatium. Leander tractat. 5. d. 8. quæstion. 95.*

Non sufficit, sed requiritur iter esse quindecim saltem milliarium, seu leucarum quinque. Quia minoris distantie iter non afficit corpus ut viatori liceat legem ieiunij non implere ad illius subleuationem. Ita Fagundez *præcept. 4. lib. 1. cap. 8. num. 17. Azor part. 1. lib. 7. cap. 17. q. 9. Bonac. de præc. Eccl. d. ultim. q. 1. punct. ultim. numer. 11.*

Ego autem primam eligens sententiam, aliter non sufficere iter pedestre septem aut octo milliarium, ut Pasqualigus docet: nec necessarium esse quinque leucarum distantiam: sed sufficere, & esse omnino necessarium, præcis aliis circumstantiis, iter trium leucarum, ad tollendam ieiunij obligationem. Nam huiusmodi distantia requiritur, ac sufficit, ad ingerendam corpori eam lassitudinem, quæ requiritur multiplici refectioe auferri.

DVBIVM C.

An iter pedestre voluntarium tollas ieiunandi obligationem?

Non tollit, si iter necessitate non suscipitur, aut saltem commodè differri non potest. Quia qui merè voluntarium suscipit itineris laborem, quem poterat differre in alium diem, videtur etiam suscepisse illius diei ieiunandi obligationem. Sic Gabriel in 4. diff. 15. *quæstion. 1. Paludan. quæstion. 4. num. 10. Duran. quæstion. 10. Azor part. 1. lib. 7. cap. 17. quæstion. 9. Lessius lib. 4. cap. 2. numer. 43. Reginald. libr. 4. num. 217. Filiucius tractat. 27. part. 2. num. 125. Trullench. libr. 3. Decalog. cap. 2. dub. 7. Toletus lib. 6. cap. 4. num. 2. Villalobos tractat. 23. diff. 4. numer. 10. Layman. libr. 4. tractat. 8. capit. 3. numer. 4.*

Tollit quidem. Quia ieiunij præceptum non prohibet iter pedestre: ergo voluntariè potest suscipi à quocumque, & ieiunium non obligabit, si labor itineris sit cum eo incompatibilis. Ita Sanchez *consil. capit. prim. dub. septim. num. 16. & 17. Manuel summ. part. prim. capit. 23. numer. prim. Ortiz. summ. capit. 19. numer. 12. Bonacin. præcept. Eccl. dub. ultim. quæst. 1. punct. ultim.*

ultim. num. 11. Lublin. verb. iei. n. m. cap. 5. Bal-
laus. verb. ieiunium. 2. num. 7. Ledesma. 2. libr. 4.
quæst. 17. art. 3. prop. 2. Viguer. Inst. ii. Theol. cap.
7. §. 3. Sà. verb. ieiunium. num. 9. Medin. lib. prim.
summ. capit. 14. Paragraph. 10. Sancius in se-
lect. dub. 5. 1. num. 21. Pasqualig. decis. 314.
num. tert.

464 *Auctoris
resolutio.* Profectò perpendens primæ sententiæ fun-
damentum, Doctorumque eam sumantium
grauitatem, eis hæere decreueram. At legens
meum Thomam Sanchez maturiori consilio
mutasse sententiam, quam l. 5. Conf. c. 1. d. 10. n. 1.
docuerat secutus primæ sententiæ Auctores:
secundam saltem æque probabilem mihi eli-
gendam duxi.

DVBVM CI.

*An iter nouem, vel decem leucarum
vna die equo percurrens, li-
ber sit à lege ie-
iunij?*

465 *Non est li-
ber.* Liber non est. Quia leuis est molestia co-
litum, qui equo proficiscuntur: imo hoc
genus itinerandi facilius geritur cum ieiunio,
quam expleto ventre. Sic Bonacin. di. p. ultim.
de legibus. quæst. 1. punct. ultim. num. 11. Filiucius
tract. 27. part. 2. num. 122. Toletus lib. 6. capit. 4.
num. 3. Sanchez lib. 5. Confil. cap. 1. dub. 10. num.
4. Fagundez præcept. 4. lib. 1. cap. 8. num. 17. Trul.
lib. 3. Decal. cap. 2. dub. 7. num. 12. Azor. l. 7. c. 17.
quæstion. 9.

466 *Liber est.* Liber quidem est. Quia equitans nunquam
non si nouem vel decem leucarum vna die sint
percurrenda, valde defatigatur, & lassatur equi
agitatione. Ita Ortiz. summ. cap. 19. numer. 7. &
10. Diana part. prim. tractat. 9. resolut. 46.
huius Auctoris sententiam non improbat: &
tam expresse approbat part. 8. tractat. 7. re-
solut. 40. Machad. summ. tom. 2. lib. 5. p. 6. r. 6.
docum. 3. numer. 1. Leander tract. 5. d. 8. quæst. 101.
& alij.

467 *Sententia
Auctoris.* Mea sententia est, Pasqualigum secutus de-
cision. 316. teneri equitantes ieiunare, si iter sit
breue, & equus placidus, & obtemperans, gressu
facilis, & sine agitatione incedens: si autem
equus haud placidus sit, & incedat cum agita-
tione, paucarum leucarum iter intolerabilis
ostentatur. Scio, communiter Doctores solos
pedestres à ieiunij lege exemptos esse dicere.
Attamen si iter aliquorum dierum sit, nempe
octo, vel decem, excusari viatores assero à ie-
iunandi lege, licet sit equus placidus & solum-
modo octo leucarum sint quotidie percurrenda.
Si verò iter vnius diei sit, existimo, placido
equo incedentem à ieiunij lege non liberari.
Demus si quis adhuc magnam sentiat difficul-
tatem, quia debilius est, non tenebitur ieiuna-
re. Quia lex Ecclesiastica cum magna difficul-
tate non obligat.

DVBIVM CII.

*An teneantur cursores, qui vnico
tantum cursui vnius horæ plus
minùse in die dant
operam?*

468 *Quæstio
statum.* T Otius diei, vel maioris partis illius curso-
res vulgariter, Los que coren la posta exem-
pti sunt proculdubio à lege ieiunij. Quia eo-
rū labor grauissimus proculdubio est. Quæ si-
rim verò, nūm teneantur ieiunare, qui vnico
tantum cursui in die dant operam, nempe
Los Postillones?

469 *Teneantur
quidem.* Qui tantummodo vnicum cursum perficit,
vulgo, Vna posta, tenentur ieiunare. Quia assue-
ti ei ministerio breui temporis interstitio,
nempe vna plus minùse hora perficiendo,
parum defatigantur. Sic Pasqualig. decision.
315. numer. 6.

470 *Nō teneantur.* Non tenentur. Quia eorum labor est in-
gens, notabilem ex se generans lassitudi-
nem: quamvis enim vnius horæ spatium
non excedat, intensio superat temporis
breuitatem. Ita Leander tractat. 5. dub. 8.
quæst. 100.

471 *Secundum
sententiam
eligenda.* Ego quidem probabilem reor esse primam
sententiam, præcipue cum sine veniali huius-
modi homines possint, quando currendi in-
stat occasio in die ieiunij, vna, vel altera pa-
nis vncia aut alterius cibi, ac meri poculo,
sufficienter aduersus breuis cursus molestiam
muniri, vt simul valeant ieiunare. Atta-
men alio ex capite probabiliorē se mihi se-
cunda sententia obicit. Nam hi post confe-
ctum vnius horæ cursum, ad hospitium reuer-
tuntur, ubi expectant, parati quidem nouum
cursum peragere, si occasio se dedat: ad quod
robusti, indigent viribus: ergo non tenentur
eas ieiunio relaxare.

DVBIVM CIII.

*An qui curru, quadriga, vel lectica
gerit iter, eximatur à ieiunij obli-
gatione?*

472 *Non eximitur.* N On eximitur. Quia facilis admodum iter
agendi modus, qui vires non atterit,
quæ indigeant multiplici refectione. Sic Pas-
qualig. decision. 317. numer. prim. & secund.
Toletus lib. 6. capit. quart. numer. quint.
Trullench. lib. 3. Decalog. cap. 2. dub. 7. nu-
mer. 12. Sanchez lib. 5. Confil. capit. prim. dub. 10.
numer. quart.

473 *Eximitur.* Eximitur quidem, si per plures dies iter
agat, sicut equitans excusatur. Quia ex
continuatione vires valde laxantur. Ita Bo-
nacin. de præcept. Eccles. dub. ultim. quæ-
stion. 1. punct. ultim. numer. 11. Leander
tractat. quint. dub. octau. quæstion. 10. Filiuc.
tract. 27. part. 2. num. 122. Diana part. 10. tract. 14.
resolut. 39.

Assero

Seccio II. Dubia, De Præcepto IV. 119

474
Affero, eum, qui euru duarum scilicet ro-
tarum totius diei gerit iter excusari, sicut ille,
qui equo nohem, aut decem percurrit leucas.
Quia magis curtus quam equi commorione
vires atteruntur, præcipue si via sit inæqualis.
Qui vero quadriga (vulgò *Cochæ*) vehitur
vnius, vel duorum dierum perfecturus iter,
non eximitur, (nisi capite valde sit debilis.)
Quia facilius est pergendi modus. Demum qui
lectica deportatur, etiam si pluribus diebus
tendat: non eximitur à ieiunij lege. Quia pla-
cida admodum deambulandi ratio. Quod si
aut quadrigæ, aut lecticæ vltum plurium die-
rum perducatur contingat instantia, & proba-
biliter dubitari possit de superuentura debili-
tate, ob magnam longi itineris defatigatio-
nem, cessat ieiunandi obligatio.

DVBIVM CIV.

*An liceat, operarium conducere cum
pacto, quod ieiunaturus non sit,
nervans ieiunium, mi-
nus solito labore
valeat?*

475
Inimè licet. Quia nefas est impedire
præcepti observationem eis, qui parati
sunt ad ieiunium, & satagunt abstinentiæ la-
borem cum ministerij sui molestia compone-
re. Sic D. Thom. in 4. distict. 5. quæst. 3. artic. 2.
quæstionem 4. ad 1. Paludan. quæstion. 4. n. m. 18.
Durand. in 2. numer. 6. Richard. qu. 4. artic. 3.
Caietan. 2. qu. 147. art. 4. Syluest. v. ieiunium,
q. 9. m. 14. Trull. 13. l. 1. c. 8. num. 8.
& alij.

476
Licet omnino. Quia non inducit eos ad
violandum ieiunium, cum huiusmodi operarij
præcepto hoc non adstringantur laboraturi:
ergo licitum est eiusmodi pactum: cum condu-
ctor operarij non curet eos ab opere
meritorio abstrahere, sed propriæ vili-
tati promittere ne ex ieiunio in labore ta-
bescant. Ita Fagundez præcept. 4. l. 1. c. 8. num. 6.
Sanchez l. 5. Confil. dub. 8. num. 2. Palqualigus
decis. 3. 13.

477
His adhæreo Doctoribus addens, secus di-
cendum esse, si quis operarios conducere ad
laborem non excusantem à ieiunio: tunc enim
lethaliter delinqueret, eam apponens condi-
tionem, nisi operis necessitas festinationem
exigat, & non posset plures invenire opera-
rios, qui tempore necessario perficerent. Didici
ex Sancio citato.

DVBIVM CV.

*An possit dominus in die ieiunij famu-
lu inungere opera cum ieiunio in-
compatibilia, si in diem al-
teram valeant
differri?*

478
Non potest sine gravi piaculo. Quia do-
minus tenetur familiam suam à præce-

ptis implendis non impedire: differte ergo de-
bet in diem alteram incompatibilem laborem
sicut cum instat observandi festi præceptum in
alteram diem opera servilia differuntur. Sic
Paludan. in 4. distict. 5. Gabriel. quæstion. 1.
Angles quæst. 7. de ieiun. difficult. 2. append. omic.
Sa verb. ieiunium, num. 16. Syluest. 2. 2. q. 2. 147.
quæst. 1. Navarr. summ. capit. 1. numer. 2. Azor.
libr. 7. capit. 1. quæstion. 12. Tollerus libr. 6. cap.
5. numer. 1. Fagundez præcept. quart. libr. pr. m.
capit. 10. numer. 1. Lublin. verb. ieiun-
ium, numer. 22. R. ginald. libr. quart. nu-
mer. 21.

479
Potest sine villo piaculo. Quia famuli licet
possunt in die ieiunij opera cum ieiunio in-
compatibilia exercere, non enim præceptum
ieiunij obligat ab his abstinere: ergo & domi-
nus licet potest eis illa iniungere. Ita Troller.
libr. tert. Decalog. ap. se und. ubi seprim. numer.
octau. Palqualigus decis. 324. Sanchez
libr. quint. consil. cap. rim. dub. 5. num. se und.
citans pressio nomine doctos Iuniores Moure
in Exana. Theolog. part. servid. capit. octau. Para-
graph se und. numer. 15. B. nacin. de præcept. Ec-
cles. dub. ultim. quæstion. prim. punct. vlt. m.
numero novo. Orriz. summ. capit. 19. nu-
mero 14. Leander tractat. quint. dub. octau.
quæstion. 108.

Probabiliorem hanc reor esse sententiam.
Viteo enim viros Religiosos, & sæculares ri-
moratos neque operarios die ieiunij dimitte-
re, neque famulos de labore subtrahere. Et
hoc profiteri coguntur qui docent, (satis pro-
babiliter laborem omnino spontaneum à lege
ieiunij excusare.

DVBIVM CVI.

*Qui ob mercedem vel ex mercede concionan-
tur, eximuntur à lege
ieiunij?*

480
Suppono ex section. 1. ingenij laborem si
magnus sit, ab obligatione ieiunij eximere.
Quia labor ingenij magnus nimium affolere
corpus affligere. Hinc colligo Concionatores,
qui ex officio, obedientia, aut voto gerunt ser-
monem, vel quotidie, vel quater, aut ter sin-
gulis Quadragesimæ hebdomadis à ieiunio
eximi, & ratione laboris actualis concio-
nandi, & quia debent conservare vi-
res ad commodè prædicandum, quod ieiunio
attriti difficilè præstare possent. Ratio verd
cur Concionandi officium à lege ieiunij libe-
ret, est, Quia charitatis officia ieiunij præcepto
sunt præferenda. Quæstionem autem, num etiam
qui ex mercede concionantur liberi sint à le-
ge ieiunij?

481
Liberi non sunt. Quia si Concionatoris of-
ficium à ieiunio excuset eo quod sit charitatis
opus, qui ob mercedem suggestum ascendit, sunt,
non liberabuntur à ieiunij lege, siquidem non ex
charitate, sed ex mercedis lucro recipiendo
mouetur. Sic Fagundez præcept. 4. lib. 1. capit. 8.
num. 19. Syluest. ver. ieiunium, num. 26. Led-
ma 1. in 4. distict. 7. art. 2. dub. 9. Azor l. 7. cap. 28.
q. 1. Philarch. de offic. Sacerd. tom. 1. p. 21. 3. c. 25.
& alij.

Sunt

SCOLAR
Jos. Mer.
XVI. VII.
E. IV
G

484 Sunt quidem liberi, si com node non va-
 Summ. liberi. leant ieiunare. Quia mercenarij non tenen-
 tur ad ieiunium, quando labor cum eo est in-
 compatibilis ergo nec concionatores etiam si
 ex mercede concionentur. Ita Gabriel. in 4.
 dist. 16. quæst. 5. art. 1. notab. 4. Palac. dist. 15. d. 8.
 Sæ verb. ieiunium. num. 9. Lublin. num. 5. Tabie.
 num. 16. Bonacin. de præcept. Eccles. dub. ultim.
 quæst. 1. sum. ultim. num. 13. Sanchez lib. 5. Con-
 sil. cap. 1. dub. 13. Llamas part. 3. et Ethod. cap.
 5. §. 21. Trullench. lib. 3. Decal. cap. 2. dub. 7. n. 15.
 Diana part. 1. tract. 9. resol. 11. Pasqualig. decis.
 326. num. 2.

484 Scio Nanastrum summ. cap. 21. num. 16. cum
 Auctor. resolutione. limitatione hoc in casu loqui. Docet enim,
 primam sententiam esse veram, si quis princi-
 paliter ob mercedem concionaretur, ut mer-
 cenarij assolent: non verò si concionarentur
 principaliter ob pietatem, vel ob inopiam sub-
 leuandam ad sustentationem, & minus princi-
 paliter ob mercedem. Hæret Reginald. lib. 4.
 num. 219. Ego autem probabilem satis pri-
 mam sententiam ducens secundam longè
 probabiliorē esse reor. Nec enim negan-
 dum concionatori laboranti, mercenarij in-
 star, quod vulgari mercenario conceditur,
 dum utriusque labor compati cum ieiunio
 non valeat.

DVBIVM CVII.

An eximatur à ieiunio eo die Concio-
 nis, qui semel tantum in hebdo-
 mada, in mense, vel anno con-
 cionatur?

485 Non eximitur. Quia labor est exiguus, qui
 Non exi- quidem valet cum ieiunij observatione
 mitur. compati. Sic Villalobos part. 1. summ. tract. 23.
 difficult. 4.

486 Eximitur. Quia adest sufficiens labor
 tam spiritualis, quam corporalis ad huiusmodi
 obligationem soluendam. Ita Sanchez lib. 5.
 Consil. cap. 1. dub. 13. num. 6. Ioann. Henriquez
 summ. sectio. 16. quæstion. 30. Pasqualig. decis.
 326. num. 7.

487 Qui semel aut bis in hebdomada Quadra-
 Sententia gesimæ concionatur, haud excusari à ieiu-
 Auctoris. nio totius Quadragesimæ affirmo, nisi de-
 bilis sit complexionis adeò, ut ieiunium
 munus concionandi impediatur, aut efficiatur,
 ut nimium molestè geratur. Attamen eo die,
 quo quis quouis anni tempore conciona-
 tur existimo liberum esse à ieiunio, imo
 posse die antecedenti non ieiunare. Quia
 hoc requiri videtur ad robur necessarium,
 ut oratio non langueat. Lege Trullen-
 chum lib. 3. Decalog. capit. secund.
 dub. septim. numer. 15. & Dia-
 nam part. 10. tractat. 11.
 resol. 34. idem asse-
 rentes.

DVBIVM CVIII.

Confessarij qui non ex officio, vel obedi-
 tia, sed voluntarie tota die confessioni-
 bus audiendis intersunt, eximuntur
 à lege ieiunij?

Scio. Pasqualigum decis. 321. num. 3. & 4. 488
 Sexulare Confessarios, si tota die, scilicet à mane in meridie, & aliquibus vespere horis
 Nonnulla audiendis confessionibus laboriosis intersint
 lethaliū nempe criminum: non tamen si au-
 diant confessiones solum venialia continen-
 tes. Quia in his labor exiguus, in illis au-
 tem magna molestia in interrogandis pœni-
 tentibus reperitur. sed absolūtè credo excusa-
 ri, si fere per diem totam huic ministerio in-
 cumbant. Quia verè est magnus tam spiritui,
 quam corpori labor, etiam si de venialibus
 confessionibus gerantur. Quæserim autem,
 num eximantur à ieiunio, qui non ex of-
 ficio, sed voluntarie tota die, vel maiori
 eius parte confessionibus audiendis in-
 tersunt?

Non eximuntur. Quia non est suscipiendum
 pro libito ministerium, cuius causa omittenda
 fit præcepti observatio: igitur quando officium
 vel obedientia non urget, debet quis à volun-
 tario ministerio abstinere, quod incompatibi-
 le cum observatione ieiunij videatur. Sic Ca-
 ietan. 2. 2. quæst. 147. art. 3. Toletus lib. 6. cap. 4.
 num. 4. Angles quæst. 6. de ieiun. diff. 3. append.
 2. Moure part. 2. summ. cap. 8. §. 2. num. 12.
 & alij.

Eximuntur planè, si cum auditione confes-
 sionum incompatible sit ieiunium. Quia me-
 lius, & utilius est confessiones audire, quam iei-
 unare. Ergo potest quis vitroneus eligere,
 quod melius esse reputatur. Ita Gabriel. in 4.
 dist. 16. quæst. 5. art. 1. notab. 4. Trullench. lib. 3. Decalog. cap. 2. dub. 7. num. 15. Bonacin. de præ-
 Eccles. dub. ultim. quæstion. prim. pun. ultim. nu-
 mer. 13. Sanchez lib. 5. Consil. capit. prim.
 dub. 13. Diana part. 1. tractat. 9. resol. 11.
 & alij.

Cum his opinor. Non enim prohibetur quis
 per ieiunij præceptum opera vitroneæ sulce-
 ptæ relinquere, etiam quando incompatibilia
 cum ieiunio existant, (de quo supra.) Ergo de-
 bet à ieiunio eximi qui commodè nequit ieiunare.
 Profectò qui à mane vsque ad meri-
 diem confessiones exaudit, etiam si vespere
 auditurus non sit, crediderim à ieiunio
 ea die esse satis probabiliter exem-
 ptum.

DVBIVM CIX.

in Lectores Theologia, iuris civilis, & Ca-
 nonici, Medicinæ, ac Philosophiæ absolūtè
 sunt à ieiunij obligatione liberi?

Sunt absolūtè liberi. Quia labor vnus ho-
 re in legendo, & post lectionem in respon-
 denda

Sectio II. Dubia, De Præcepto IV. 121

denda ad discipulorum interrogationes sufficiens est, ut possit licite abstinentia à ieiunio reparari. Sic Molfes. *sum. p. 1. r. 10. c. 1. 4. num. 4. 8. Llamas. p. 3. Meth. c. 5. §. 2. 1. Ledelma. 2. 4. 9. 17. 4. 3. post. 2. proposit. Gordon. 1. 6. Theol. mor. q. 18. cap. 6.*

493
Non sunt liberi absolute. Quia labor præfatus in legendo, ac respondendo levis est. Ita Sanch. l. 5. *consil. c. 1. dub. 13. n. 8. Villalob. p. 1. sum. tr. 2. 1. diff. c. 4. n. 5.*

494
Ego autem existimo, tunc Lectores liberos esse à lege ieiunij quando lectioni, quam discipulis dictant, adiciunt necessarium studium præcedens, ut id cum plausu ministerium gerant. Quia tunc sufficiens ad soluendum ieiunij obligationem labor existit. Secus dixerim quando dictant lectiones iam rursus repetitas, vel olim discursu calamoque exaratas, tunc enim levis est labor. Nisi alias ex accedenti cum lectione aliarum rerum adderetur studium; tunc enim ex utroque labore labor sufficiens ad absoluendum Doctorem à ieiunij lege resularet. Ex Pasqualiguo *decis. 3. 27. n. 4. 8. 5. accipi. Addiderim, Præsidentes in publicis aut privatis disputationibus à ieiunio esse immunes, si magno conatu in respondendo, & speculando, utantur; secus verò si parvum, seu perbreve temporis interstitium eo quod sustentans facile sine Præsidis admiriculo argumentis respondeat. Arguentes vero seu replicantes raro aut nunquam ex hoc ministerio à lege ieiunij eximi poterunt, quia raro aut nunquam accidunt, eos per horam integram argumento instare, cum pluribus Doctoribus dandus sit ad arguendum locus. Denique eximo eos, qui ostentationis lectiones profertunt vel oppositionis causa dicunt esse eo die à ieiunio immunes, & antecedenti. Quia in vno ac altero die magno assolent labore premi.*

DVBIVM CX.

Liberi sunt, & non sunt qui quatuor diebus singulis Grammatica lectiones agunt, à totius Quadragesimæ ieiunio?

495
Non sunt absolute liberi à totius Quadragesimæ ieiunio, sed solum possunt tertio quoque die non ieiunare. Quia ad laborem, qui gravis admodum non est, sustinendum, sufficit moderata reparatio. Nisi lector debilis valde sit, & ideo maiori reparatione indigeat, nempe absoluta à ieiunio exemptione. Sic Sanch. l. 5. *Consil. c. 1. dub. 13. num. 7.*

496
Absolute liberi sunt à totius Quadragesimæ ieiunio, dum actualiter suum munus exercent. Quia magno prorsus labore quis poterit quotidie quatuor horas in explicandis, aut recolendis Grammaticis præceptis, seu Auctoribus interpretandis insumere. Ita Laym. l. 4. tr. 8. c. 4. Leand. tr. 5. d. 8. q. 119. Pasqualig. *decis. 1. 29.*

497
Prof. do qui Rhectoribus in Societatis Escob. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. P. II.

Schola pluribus annis præcepta tradidi. & Lat. Idem affe. tinorum Auctorum interpretem egi, & testis ro. affimo, improbum huius ministerij esse laborem. Et quomodo nunquam ex hac causa à ieiunij obligatione recessi, nec vidi aliquem in societate humanarum literarum Magistrum sese ut exemptum ab hac lege præbuisse; credo, nos hoc gratis ex deuotione, non ex obligatione præstitisse.

DVBIVM CXI.

An immunes sint à ieiunio Scholares, Aduocati, Procuratores, iudices, Scribae, Notarii, Secretarii, Medici, Chirurghi, & Cantores, qui per totam diem fere suis ministerijs incumbunt?

498
Non sunt immunes à ieiunio Scholares, qui propria sponte adeo laborant in studiis: ut simul ieiunare non valeant: teneant enim laborem resistere, & ieiunia seruare. Quia publica observantia non est omitenda. Sic Bonac. *de præc. Eccl. d. ult. q. 1. pun. vlt. n. 12. Azor. p. 1. l. 7. c. 18. quæst. 8. Reginal. libr. 4. num. 2. 6. Angl. quæst. 6. de ieiun. diff. 1. 4. append. 1. Molfes. sum. tract. 10. cap. 4. num. 43. Trull. libr. 3. Decal. capit. 2. dub. 7. numer. 9. Nec Aduocati, Procuratores, Iudices, Scribae, Notarii, Principum Secretarii, Medici, Chirurghi, & Cantores. Quia eorum labor exiguus est. Sic Azor. Reginal. Trull. Molfes. & alij ubi sup.*

499
Immunes sunt Scholastici. Quia non tenentur studium consuetum minuire ut ieiunare valeant, cum nemo ob ieiunium à proprio officio debeat abstinere: & studium continuum sufficiens causa est, ut soluat ieiunij obligationem: plus enim lassat vires, quam alia artis mechanice exercitamenta. Sic Sanch. *in select. d. 5. 4. n. 17. Pasqualig. decis. 3. 33. n. 3. ad 6. Porro Aduocati, Procuratores, Iudices, Scribae, Notarii, Principum Secretarii, Medici, Chirurghi, ac Cantores immunes etiam sunt. Quia eorum exercitamentum per diem totam nimium membra debilitat. Ita De Aduocatis Procuratoribus, & Iudicibus Phillarc. *de offic. Sacerd. to. 1. p. 2. l. 3. c. 35. Diana p. 1. r. 9. resol. 12. Sanch. l. 5. consil. c. 1. d. 13. n. 10. Sanch. in select. d. 5. 4. num. 17. Pasqualig. decis. 3. 34. De Scribis, ac Notariis Ludou. de San. Iuan. part. 1. sum. tract. de ieiun. artic. 7. diff. 8. append. 1. Diana part. 4. tract. 4. resol. 130. Machad. tr. 2. lib. 6. part. 8. tract. 8. docum. 5. numer. 1. Angl. quæst. 6. diff. 10. append. 1. De Regum, aut Principum Secretariis Angl. Pasqualig. & Ludou. de San. Iuan. citari. De Medicis, & Chirurgis Llamas part. 3. Metho. cap. 5. §. 21. Leand. tr. 5. d. 8. q. 125. De Cantoribus denique Pasqualig. *decis. 1. 38. numer. 5. & 6. Leand. tract. 117.***

500
Ego quidem his Doctoribus fere adhærescens, affimo, Scholares lege ieiunij non comprehendendi, si nimium studio operâ expediât. His namque officium studendi est proprium, &

SCOBAR
lof Mar.
VII. VII.
E. IV.

à quo abstinere non coguntur, sicut nec alij officiales, qui ex officio defatigantur. Iudices, Procuratores, & Advocatos merito à ieiunio excusari reor, si tota die suo muneri incumbant. Nam studere debent, legere scripturas, ponderare, scribere pro clientibus, Iudices informare: vnde munera hæc tota die suscepra vires ieiunio ineptas exponent. De Notariis, ac scribis totius, vel maioris partis diei, idem assero. Exercitatio enim hæc ingentem præferret laborem iuxta vulgare illud:

*Scribere qui nesciunt, nullū putat esse laborē.
Tres digiti scribunt, cetera membra dolent.*

Quid de Principum secretariis dubitem, si per totam diem huic officio dent operam, si nō solū laborant in scribendo, sed etiam in cōponendis literis occupantur? Certe si de Medicis, vel Chirurgis loquar, licet absolute ac regulariter loquendo, ad ieiunia teneantur: duplici in casu ab eo eximuntur. Primus est, si ægrorū multitudo adsit, quæ huc illuc eos discurre cogat. Alter est, si infirmorū timeant fecore se esse nocituro afficiēdos, præcipuē cū contagiū peruolat cōmune, vel contagiosum ægrū sint curaturi. Demū si Cantores per totū ferē diē canant, (quod raro contingere potest) nō tenentur ieiunia seruare; tūc enim labor notabilis esse censetur: secus vero si paucas diei horas huic muneri impendant.

DVBIVM CXII.

An qui se processionibus publicis, aut priuatim flagellat ad ieiunium cūctandum, peccet lethaliter ex ieiunij omissione?

501
Nonnulla
suppono.

Suppono ex certa fere sententia: eos, qui se publicis processionibus flagellant siue confratres sint, siue non à ieiunio esse immunes. Quia flagellatio publica est opus pietatis maxime ad publicā edificationē conducēs: Ergo in die ieiunij potest licite geri. At si gerit licite valeat, incompatibilis est cum ieiunio debilitas, quæ ex sanguinis profusione procedit. Docet Sanch. l. 5. cōfil. c. 1. dub. 12. num. 2. Sanci. in select. d. 54. num. 2. Diana p. 1. r. 9. resol. 46. Filliuc. r. 27. p. 2. n. 123. Nec audiendus Palacios, qui in 4. dist. 15. d. 8. contrariū asseruit. Quæsierim vero, num qui flagellationis laborem ea intentione suscipit, ut valeat ieiunium soluere lethaliter delinquat?

502
Non delinquit.

Non delinquit. Quia assumit medium licitum, ut se ab obligatione huiusmodi expediat: potest enim quis licite se subtrahere obligationi, quando alioquin vitur medio; hoc nāque non est fraude vti, sed vti iure proprio ad ea, quæ possunt ab obligatione eximere. Quod quidem efficacius valet in casu nostro: eligitur enim opus excellentius, quod sua ex natura soluit ieiunij obligationem, vnde nihil fit contra præceptum. Sic Pasqual. decis. 340. n. 5. Delinquit plane. Quia lethaliter peccat cōtra præceptum quodlibet, qui media alias licita sumit compatibilia cum præcepto ex intentione non impledi; hoc enim est expresse

velle frangere illud. Ita Sanch. lib. 5. cōfil. c. 1. dub. 12. & alij.

Cum his opinor. In casu enim præfato nō eligitur formaliter excellentius opus, ut asserit Pasqualis cum omnino vitetur ex vitioso fine, nempe non ieiunandi, dum præceptum vrget. Sed ut planius fiat, & similes casus hac ex mente resoluas, sequens Dubium annotandum obliquo.

504
Cum his
opinor.

DVBIVM CXIII.

An peccet lethaliter contra ieiunij qui media licita incompatibilia cum ieiunio assumit ea intentione, ut liber sit ab obligatione ieiunij?

Non peccat. Quia nō operatur cōtra ieiunij legē, cū impotens ratione laetudinis nō peccat. ex assumpto labore iam præcepto minime adstringitur. Nec deliquit quando assumpsit media licita ex intentione nō ieiunandi; nō enim egit contra legē ieiunij, sed se obligatione legis subtraxit, adhibēdo media licita laboriosa, quæ à lege ieiunij excusant. Sic Sanci. in select. d. 54. n. 14. & 20. Ghilinus sum. v. ieiunij, n. 2. l. 1. M. Pasqual. decis. 320. n. 3. citans Dianam. Qui p. 1. r. 9. resol. 52. asserit, sibi Sanci sententiam non displicere, sed ipse contrariæ hæc reicit, vnde haud fideliter Pasqualigo citatur.

Peccat quidem. Quia violat præceptū ieiunij, qui eo instante, id non vult adimplere. At qui ex intentione non seruandi ieiunium assumit media cum ipso incompatibilia, ieiunare non vult, instante præcepto: Ergo verē violat ieiunij præceptum. Minorē probō. Nā ex intentione non ieiunandi mediis vsus est incompatibilis cum ieiunio cuius præceptū cum sepe adsit, sepe ligat illum, qui id valet implere. Ergo per illam non ieiunandi intentionem ad media antecedentem, verē ieiunij violauit. Ita Azor p. 1. c. 17. q. 9. Palao r. 1. r. 3. d. 1. p. n. 2. 1. m. 3. Ioan. Henricq. sum. sect. 16. q. 2. 9. Manu p. 1. summ. cap. 23. concl. 6. Diana citatus. Lublin v. ieiunium, n. 29. Villalob. p. 1. sum. r. 23. diff. 4. n. 11. Sanch. l. 5. cōfil. c. 1. dub. 7. n. 12. Bosli. diff. 4. Salas 1. 2. d. 2. sect. 9. n. 118. Nauar. sum. c. 1. n. 17. Bonac. r. 2. d. 2. de peccat. q. 8. p. n. 1. m. 16. Laym. l. 4. r. 8. c. 3. n. 5. Trull. l. 3. De al. c. 2. dub. 7. n. 10. & 11. & alij.

Profecto non peccat, ille lethaliter, quando post defatigationem laboriosam non ieiunat, sed dum assumit media illa licita ex intentione non ieiunandi. Fraude enim vsus est ad præceptum non obseruandum, quod minime licet, ut patet ex lege. Contra legē 29. Igitur dū quis media incompatibilia cum ieiunio ad nō ieiunandum assumit, verē contra legem ieiunij operatur, & lethaliter plane delinquit, siue illicita media, siue licita ea intentione assumat.

DVBIVM

Sectio II. Dubia, De Præcepto IV. 123

DVBIVM CXIII.

An liber sit ab hoc præcepto absolute, qui magnam difficultatem in ieiunando sentit?

⁵⁰⁸ **L**iber quidem est. Quia magna repugnantia, ac difficultas ipsa vires omnino lassat, idque reddit ad laborem inutile. Sic Bonac. de præ. Eccl. d. ult. q. 1. p. ult. n. 15.

⁵⁰⁹ Non est liber. Quia si propter huiusmodi repugnantiam liceret præceptorum Ecclesiæ oblationem omittere, multi ex difficultate confessionis, ac communionis præcepti observationem præterirent. Debet ergo fidelis præfatam vincere repugnantiam, & se præcepti accingere oblationi. Ita Ledes. 2. 4. q. 1. 7. art. 3. Angl. q. 5. de ieiun. diff. 4. dub. 2. propos. 2. Medina C. de ieiun. q. 9. docens posse facile cum huiusmodi hominibus dispensari, eo quod ex ea repugnantiâ derur sufficiens dispensationis causa: Ortiz sum. c. 19. n. 13. Filliuc. tr. 27. p. 2. n. 125.

⁵¹⁰ Profecto si difficultas ex vitio aliqua gustationis consuetudine proneniat, eum non excusari reor: repugnantia enim hæc debet ipsa virili ieiunandi resolutione superari. Attamen si difficultas ex naturalis conditione oriatur, nempe ex nimio calore quandam agnaram voracitatem excitat, cui difficile admodum resistere: verè à ieiunij lege excusari crediderim; hæc enim cum tanto non obligat incommodo. Lege Pasqualigum decis. 343. à n. 3.

DVBIVM CXV.

Dubitatur quis, num iustam habeat non ieiunandi causam: teneturne ieiunare?

⁵¹¹ **N**on tenetur. Quia possessio stat pro illis, qui dubitant: Ergo non tenentur hi ieiunare, cum in dubio melior sit possidentis conditio. Sic Pasqual decis. 344. n. 3. & 4.

⁵¹² Ieiunare tenetur. Quia in hoc casu possessio stat pro ieiunij præcepto. Ita Bonac. de præ. Eccl. d. ult. q. 1. p. ult. n. 15. Lessi. l. 4. c. 2. dub. 5. n. 34. Azor. l. 7. c. 1. 8. q. 2. Navar. sum. c. 2. n. 21. Angel. de ieiunij. n. 20. Abul ad cap. 6. Mat. qu. 150. Trull. l. 1. Decal. c. 2. dub. 7. nu. 20. Bassæ. v. Ieiunium, l. n. 11. Moure p. 2. sum. c. 8. §. 1. n. 13. Tolet. l. 6. c. 4. n. 9.

⁵¹³ Existimo teneri eum ieiunare, nisi dispensationem ad non ieiunandum obtineat, vel dubium aliqua ex ratione deponat. Probabilius namque est, in hoc casu possessionem pro ieiunij præcepto stare. Addiderim, cum qui putat, se iustam causam non ieiunandi habere, sed reuera illam non habet, non peccare lethali ter, si non ieiunet. Quia vere secundum rectam rationem dictantem quidem licitum esse ieiunium soluere, operatur. Imo nec venialiter delinquere iudico. Nam operatio, quæ ex iusta ratione ortum ducit, non est peccaminosa. Mecum Tolet. l. 6. c. 4. num. 6. Valq. l. 2. d. 1. §. 8. c. 4. Suar. l. 1. de legib. cap. 24. Filliuc. tr. 27. p. 2. n. 130. & alij absolute docentes illum non peccare. Eschob. & Mend. Theol. Moral. Tom. V. P. II.

DVBIVM CXVI.

Sumit quis manè in magna quantitate ientaculum, putans se habere iustam non ieiunandi causam, vel inadvertenter ignorans diem esse ieiunij, vel malitiose postmodum autem cessat causa illa quæ iusta putabatur, vel advertit diem esse ieiunij: teneturne adhuc ieiunare?

Tenetur quidem. Quia in primo & secundo casu ientaculum illud bona fide assumptum si insufficiens sit ad unicam comestione qualem si insumptum non esset, debet reputari: si vero sufficiens sit, debet ille id loco comestionis ducere. & hora consueta refectiunculam sumere. Verum si malitiose ientaculum sumpsit, tenetur adhuc à secunda refectiione abstinere. Quia semper instat ieiunij præceptum. Sic Laym. l. 4. tr. 8. c. 1. n. 13. Bassæ. v. Ieiunium, n. 11. Trull. l. 3. Decal. c. 2. dub. 3. n. 5. & 15. Gordon. l. 6. q. 18. c. 5. n. 9. & alij.

Minime tenetur. Quia in triplici casu iam soluit ieiunium quoad substantiam, quod semel violatum nequit amplius reparari. Ita Palud. in 4. dist. 15. q. 4. a. 5. Viuald. in append. ad Candelabr. c. 5. n. 6. Pasqual. de i. 344. 345. & 346. Leand. tr. 5. d. 8. q. 114. n. 5. & 116.

Certe qui iudicans se iustam causam non ieiunandi ientaculum in magna sumptu quantitate, causa postea cessante, v. gr. itinere, quod credebatur facturum, impedito, ieiunare non tenetur. Quia iam non potest esse unica comestio. Qui vero inadvertenter sumpsit ientaculum videtur à ieiunio exemptus non esse, quia per eam comestione non voluntaria ieiunium violatum non fuit. Attamen cenfeo ad ieiunandum non obligari. Quia non potest ea die formam ieiunij, quæ in unica comestione consistit, asseruare. Idem dixerim efficacius de eo, qui malitiose ientaculum in magna quantitate sumpsit. Quia semel ieiunio violato, non instat obligatio, cum substantia ieiunij observari non possit. Hæc quidem ex probabiliori in primo & secundo casu sententia retulerim. Mea autem sententia est, sic te gerere debere in casu inadvertentiæ, si comestio sit æquivalens prandio, eo die non sumas nisi refectiunculam. Si vero ientaculum id refectiuncule æquipolleat, ea die solum prandium assume. Si autem ob parvitatem nec pro prandio, nec pro refectiuncula sufficere valeat, sume prandium & refectiunculam: tamen ieiunare teneris. Nam cum per involuntariam respectu ieiunij comestionem, ieiunium violatum non fuit, poteris equidem ieiunare, & ideo teneris. Ex Leandro, & aliis.

DVBIVM CXVII.

An licitum sit ob hospitem Magnatem ieiunium soluere?

Certum mihi (quidquid Gerson Ser. in 1. Certa præ. Dominie. Quadr. in contrarium adducat) mita. L 2 non

non licere, ob hospitem non Magnatem ieiunium omittere. Quia nulla virget necessitas, nec suadet charitas, cum possit hæc à ieiunij observatore cum maiori ædificatione exerceri. ut docet Fagund. *prac. 4. l. 1. c. 10. n. 12.* Homobon. *p. 2. Exam. tr. 1. c. 7. qu. 2. 3. & Sylui. 2. 2. q. 247. d. 4.* Quid verò si quis hospitem Magnatem excipiat; poteritne ieiunium soluere?

⁵¹⁸ *Licitum erit.* Licitum ei erit. Quia non videtur posse illi sine gravi incommodo servare ieiunium: nam si non parat cenam, hospes suspicabitur secum debita sibi magnificentia non excipi. Si vero parat cenam, & accumbens non comedat preterferens vel tacite ieiunij obligatio. ne, ei imputabitur ad quandam impotuntam hospitis correptionem, ut querelæ excitabuntur. Sic Pasqual. *decis. 150.* & Azor. *p. 1. l. 7. c. 18. q. 1.* Tambur. *10. 2. de iure Abbat. d. 12. q. 6. n. 3.* ac Trull. *l. 3. Decal. c. 2. dub. 7. n. 17.* cum quo cumque hospite concedunt posse excipientem ieiunium soluere, si hospes sumpserit mane collationem, & ideo vespere cenare deberet.

⁵¹⁹ *Non erit licitum.* Non erit licitum. Quia licet Magnatem exceperit nulla subest causa violandi ieiunium cum possit ei magnificeatissimam cenam opponere, mensæ accumbere, & hospitis gratia aliquid cibi absumere sine ieiunij violatione. Ita Reginald. *l. 4. n. 221.* Trull. *l. 3. Decal. c. 2. dub. 7. n. 17.* Leand. *tr. 5. d. 8. q. 151.* & alij.

⁵²⁰ *Hoc verum.* Hoc verius admodum esse reor, asserens, nullo modo licere amici vel hospitis quantumvis Magnatis gratia ieiunium soluere, nisi quando proximi necessitas exierit. Hac enim occurrente, non solum poteris, sed debebis soluere, ut sæpe à viris Sanctis gestum esse Azorius pluribus confirmat exemplis. Ex Trullencho.

DVBIVM CXVIII.

An labor voluntarius excusans à ieiunio, possit instante ieiunio, quoties libuerit suscipi?

⁵²¹ *Questionis status.* Constat ex dictis, laborem voluntarie suscipere. Quia unusquisque habet ius quemcumque laborem suscipiendum, quo nullatenus priuatur ob ieiunij observationem. Quæstionem autem, cum labor huiusmodi à ieiunio excusans valeat in Quadragesima v. gr. cunctis diebus ieiunij assumi?

⁵²² *Non potest.* Non potest assumi nisi semel aut iterum. Quia cum labor sit voluntarius, nec ex officio, aut necessarius ad victum, sæpius in die ieiunij assumi videtur esse in illius fraudem. Sic Sanch. *l. 5. Confil. c. 1. dub. 7. n. 10.* Trull. *l. 3. Decal. c. 2. dub. 7. n. 10.* & 14.

⁵²³ *Potest place.* Potest, quoties libuerit, assumi. Quia id quod semel aut iterum est licitum, semper erit licitum geri, eisdem concurrentibus circumstantiis. Ita Pasqual. *decis. 318.* Leand. *tr. 5. d. 8. q. 155.*

⁵²⁴ *Mihi hoc probabilius.* Probabilius hoc esse reor. Nam si hodie, & crasius habeo ad laborem soluentem ab obligatione ieiunij, suscipiendum cur tertia, ac quarta die eo iure priuabor? Nec video unde.

nam id fiat die tertia, ac deinceps in ieiunij fraudem, si actum semel & iterum, in ieiunij fraudem geri dicendum non est.

DVBIVM CXIX.

Prævidet quis futuram ieiunandi impotentiam ex labore assumendo ob prauum finem (v. gr. ob venerem immoderatè exercendam) & tamen eiusmodi laborem suscipit. Deliquitne in causa contra ieiunij præceptum?

⁵²⁵ *Status.* Certum est, nullatenus post illicitum laborem assumptum ad ieiunium teneri. Quia labori illi agnatum est, haud posse ob debilitatem ex delicto sequutam cumie iunio componi. Quæstio autem est, an ille in causa contra ieiunij præceptum Deliquerit?

⁵²⁶ *Deliquit.* Deliquit quidem. Quia prævidens, eum laborem futurum esse causam non ieiunandi, causam peccato dedit. Sic Ortiz *summ. c. 10. plane. n. 17.* Vega *p. 1. sum. c. 14. casu. 7.* Trull. *l. 3. Decal. c. 2. dub. 7. n. 10.* Ioan. de la Cruz *p. 1. sum. de prac. 3. a. 4. dub. 9. concl. 1.* Sanch. *l. 5. confil. c. 1. dub. 7. n. 15.* Manu. *10. 1. sum. c. 2. 3. num. 6.* Homobon. *in Exam. p. 2. tr. 8. c. 7. q. 23 & tr. 9. cap. 4. quæst. 74.*

⁵²⁷ *Non deliquit.* Non delinquit contra ieiunij præceptum, sed solummodo contra illam virtutem, cui hic prauus finis contrarius obicitur. Quia præceptum ieiunij nõ obligat, ut quis ab operibus voluntatis inhonestis quantumvis abstineat, cum solum sistat in abstinencia præscribenda iis, qui illam servare possunt. At defatigatus ex assumpto labore, malo ex fine licet, assumpto, non potest illam (ut suppono) servare solum ergo deliquit contra præceptum, cui finis inhonestus opponitur. Ita Medi. *summ. l. c. 14. §. 10.* Ledes. *sum. tr. 27. c. 2.* Filliuc. *tr. 27. p. 2. n. 123.* Diana *p. 1. tr. 9. resol. 40.* Sanch. *in select. d. 54. n. 20.* Bonac. *10. 1. d. 2. de peccat. q. 8. pun. 1. n. 16.* & alij.

⁵²⁸ *Probabilius hoc.* Profecto postquam quis debilitatus est, factusque ad ieiunandum impotens etsi impotentia propria ex culpa oriatur, ut qui lassatus valde est in directa ad furandū domo, vel in proximi intereptione, vel in actu multiplicatione turpium, vel in longa via ut inuideret cubicinam, instituta: non tamen contra ieiunij præceptum delinquit etiā in causa: nam lassitudo præfata membrorum visa est haud posse cum ieiunio componi licite quidem labore supposito. Deliquit igitur ex ipso labore illicito assumpto, contra illam virtutem cui finis inhonestus constet opponi.

CAPVT XVIII.

Circa peccata, quæ contra præceptum ieiunij assolent perpetrari.

DVBIVM